

ROMAAN

N° 20

SISU:

- H. Courths-Mahler: Armastuse okaste.
Knut Hamsun: Werine sõrm.
Hindostani jutuke: Peremees majas.
Guy de Maupassant: Esimene lumi.
Oskar Panizza: Neegrilugu.
Michel Corday: Õnnelik autoõnnetus.
Rudolf Presber: Õnnelik.
Jaapani jutt: Juukserohi.
Miriam Michelson: Ameerika naiskelm.

KIRJASTUS-ARENG-TALLINN 1923.

Ainuke puhkirjanduslik ja tõsiselt rahwalik
ajakiri on

„ROMAAN“

Oma nimekohaselt on awaldanud ajakiri „ROMAAN“ häid ja laiale rahwahulgale meeldiwaid romaane, jutustusi, novelle, luulet ja kõiki teisi kirjandusawaldusi, silmas pidades, et tööd ilmuksid rahwalikus ja igaühele arusaadawas keeles.

Töid on mõlemal aastal awaldatud üle wiiekümne mitmekesise rahwuse kirjanikkude sulest.

Eriti head on olnud ajakirja „ROMAAN“ romaanid, mille lühidane sisu kokkuwõte annab järgmise ülewaate:

Ameerika naiskeim.

Lõbusal toonil jutustatud Ameerika juhtumiste-otsija neiu elu; põnew romaan.

Ameerika nisuwäljal.

Euroopa wäljarändajad, kes pole harjunud raske wõllusega oma elu eest — töös ja reisul. Juhtumiste-otsijad ja töölustilised — mõlemad on siin esitatud.

Armastuse okaste.

„Laane laulust“ tuntud H. Courths-Mahleri parem teos. Põnew ja kütkestaw.

Haaremi wõre tagant.

Hommikumaa salapärane elu ja karmid kombed. Üle teiste paistab silma noore Euroopa ohwitseri kuju, kes armastab muhameedlase tütart.

India hauasammas.

Kauge tarkusemaa loodus, ilu ja rikkus esinewad selles romaanis sädelewalt ja pillawas uhkuses. Filmina tuntud suurteos.

Kui mina kuningas oleksin!

Hulgus, rõõwel, mõrisukas, naistemeelitaja — seda kõik on Francois Villon, kes on aga ühtlasi ka esimene Prantsuse kunstilaulik.

Kullikisa.

Insener Barra saladuslik leidus; selle warjamine, rõõwimine ja pääsimine. Kriminaalromaanide autori Sven Elvestadi üks paremaid juttudest.

Laane laul.

Armastus sugulaste wahel, mis areneb lõpuks suureks ja meeldiwaks õnneks. Selle romaani poolt räägib asjaolu, et ta minewaaastasel ankeedil tunnistati meie lugejate poolt kõige paremaks jutuks.

Lutsiferi silm.

Surmaw fotograafia-kunst, millega häwitatakse suur anarhistide-kommunistide rõõwsalk. Ülesleidjaks on endine Wene suurwärsstina, kes sellega kätte maksab oma isa piinad.

Must täht.

Nagu Robinson Crusoe lugu wanasti, niisama mõjub praegusel ajal Must täht. Mitte üksikul saarel, vaid wangimaja katusel tuleb inimesel end toita ja katta. Tuntud kinofilm.

Pime Geronimo ja tema wend.

Wenna süü läbi on Geronimo oma nägemise kaotanud. Wend hoolitseb ta eest — selle pimedada mängumehes-kerjuse eest. Nii rändawad nad mööda maad. Siis sünnib kohutaw arusaamatus wendade wahel.

Punasel kaldal.

Saksa randlaste elu. Täis armastust ja wiha. Ilusad loodusekirjeldused wahelduwad elawa sündmustikuga. Suure osawõtu osaliseks saanud filmina „Rekordis“.

Russalka.

Kes ei tunne samanimelist mälestussammast Tallinnas. Esimest korda Eestis tõstetakse kahte selle laewaõnnetuse looli. Wene ajal keelatud kirjanduse hulka kuulunud romaan.

Saare õpetaja.

Noor õpetaja usub oma Jumalasse ja tahab luua üksikul saarel kalurite hulgas jumalariiki. Kuid tekiwad arusaamatused. Armastus ja mõjuwad loodusekirjeldused teewad sellest jutust ühe kirjanduslikuma romaani.

Wanne.

Oma ausõna õnwer — nii on selle romaani õnnelik õnnetu. Läbi kõitwa sündmustiku jälgib igaüks põnewa huwiga kangelase hingepiina awaldusti.

Wäike-Hvammur.

Kaugele Islandi saarel elawad inimesed sama waikist ja wähenõudlikku elu, kui meilgi kodus. Ka siin kaswawad waiksest ümbrusest suured ja ülendawad tundmused, kuid räägib ka samati ainelikkuse keel.

Ajakirja „ROMAAN“ 1922 aastakäik, mis koos seisab 576 leheküljest suures kaustas ja milles pole ainukeski lehekülge ega ka osa kasutatud kuulutuste peale, maksab 500 marka.

Kuna just aastakäiku 1922 wähesel arwul saada on, oleks soowitaw, et koolid, seltsid ja raamatukogud selle omale ju pea telliksid.

Ajakirja „ROMAAN“ 1923 aastakäik, mille lehekülgede arw samas suuruses on 736 lehekülge, maksab 750 mrk., pool aastat 400 mrk., weerand aastat 225 mrk., 1 kuu 80 mrk. ja üksiknumber 40 mrk. — Ajakirja „ROMAAN“ tellimishinnad 1924 aastaks on samased kui tänawugi.

=== Tellimisi wõetakse juba wastu ===

Kuna ajakiri „ROMAAN“ oma aastakäikude näol pakub määratud lugemiswara, mis ilalgi ei wanane, tuleb teda kõigil kirjandus-armastajatel lahkesti silmas pidada.

Tellida võib „ROMAAN“ igast wabariigi postkontorist ilma iga lisamaksuta. Tellimisi wõtawad wastu ka kõik meie esitused ja agentuurid üle riigi ja müüwad üksiknumbrid.

Samati leeb seda ka wäljaandja: Kirjastus „ARENG“ Tallinnas, Niguliste tän 16.

=== Nõudke hinnata proowinumbrid ===

Kõnetraat 17-54

MEESTERAHVA
RÄTSEPAÄRI

Kõnetraat 17-54

M. ANDREESEN

TALLINN

Rataskaevu tän. 14/4

TALLINN

Rataskaevu tän. 14/4

Olen saanud Inglismaalt kõiki sügise- ja talvehooajaks tarvisminewaid meesterahwa palitu-, ülikonna-, fraki- ja smokingriideid. Walik 360 mustrit; Peale selle suur walik palitu-, kasuka-, krae- ja muud nahku.

HEINRICH LAGUS

Tallinn, S. Karja tän. 18

Telefon 12-53

Ladus alati saadawal:

Nafta

Masut

Petroleum

Bensliin

Masina-

Tsilindri-

Mootor-

Waselliin-

Spindli-

Wärnlits

Wankrimääre

Karbolineum

Terpentliin

Puutõrw, Katusetõrw, Katusepapp, Seebikiwi,

Lilm, Kriit, Pesusooda.

õli

Rottmaan

№ 20

Ilmuub igaks 1. ja 15. kuupäevaks.

1923

II aastakäik.

Armastuse okaste.

Saksa kirjaniku G. Courths-Mahleri romaan.

3

Mina ei armastanud leitnant Forsti, vaid armastasin meest, keda mu siida temas nägi. Kui ma talle niiid vastu juhtun, siis ei tunne ma midagi muud kui põletavat häbi selle üle, et teda olin uskunud armastawat. Olen liig uhke selleks, et seal veel võin armastada, kus ma pean põlgama!"

Silmapiilgu välkufid Hans Ritteri terashallid filmad — aga kohe jälle waatasid nad rahulikult.

Neiu käest uuesti finni mõttes, ütles ta:

"Siis lähene külg külje kõrval oma eluteed — Felicitas — kas tahad?"

Neiu punastas kergesti.

"Jah, tahan. Ja ma tahan Teile olla ustav, aus seltsiline."

Ritter naeratas.

"Seltsilised ütlevad iiksteisele fina!"

Neiu huuled tuitkasid. Siis ajas ta enda sirgeks.

"Jah, Hans — sul on õigus."

Weri woolas Ritteril eriti ruttu läbi joonte, kui neiu need sõnad ütles. Neiu kehast tõusis illes tema poole peen, tajane õhk. Kuldjurkfed särasid ta filmade ees. Silmapilguks kaotas ta rahu ja kindluse ning astus ruttu neiu juurest tagasi, nagu kardaks ta nõrkemist.

Kohe sellejärelle ilmus jälle proua kojanõunik. Ja leidis pruutpaari siindsas kauguses rahulikult juttu ajamast.

Ritter pidi söögile tulema. Anti sehtigi ja väägiti, mis niisugusel puhul waja on.

Enne kui Ritter pärast sööki lahkus, ostas ta Felicitaselt weel wargelt küsida: — "Kas tahad täna Volkmeri piduse minna wõi koju jääda?"

Neiu kahwatas pisut, ütles aga rahulikult:

"Lähene, kui see sulle armas on; minu ära jäämine paistaks silma."

"Kuidas tahad, Felicitas."

Neiu waatas talle sõbralikult otja.

"Palun, kutsu mind Tee nimega, nagu seda minu omased teewad. Felicitas on liig pikk."

Ritter kummardas tänades, ilma et neiu oleks näkku waadanud. Tee ei pidanud nage ma palawat rõõmufint ta filmis. Ta ei wõttinud neiu niiid heidutada.

"See on mulle sinu usalduse tõendus, et mulle seda lubad, Tee," ütles ta tasakesi, nähtawasti liigutamata.

Neljas peatükk.

Harry Forst oli Schlüteri pidult õige tuhafes tujus lahkunud.

Ta ei suutnud aru saada, kuidas Tee talle nii ruttu järeeltulija oli mõtnud, ei jaksanud ära kannatada, et Tee filmist uhke, õrn sära oli kadunud, millega ta teda alati oli teretanud. Ta tundis enda korraga oswat nii waele, nagu oleks ta mingisuguse kalli waranduse kaotanud igawesti.

Plaanitult oli ta wäljas külmal talweöl kaua jalutanud. Ja ta mõtted ei olnud jaksanud endid Teest lahti kiskuda.

Oli see siis võimalik, et Tee samal tunnil, mil tema taft lahkunud, teisele andus? Kuidas mõis ta sellest nii ruttu üle saada? Kas oli ta armastus siis äkki otja saanud? Kas ei olnud naifearmastus sügawam ja wagemam? Wõi oli ta enda Ritteriga kihlanud ainult kaotise meeleheites — wõi sellepärast, et ta ritast kojlast paremaks armas?

Ja ta leidis äkki, et neiu arusaamine juugugi nii soomitaw ei olnud. Teda painas mõte, et nüüd kellegil teisel tema kohta õigusti oli.

Kas oli Ritter neiu ju ammu igatsenud? Ah, ilus ta oli, see Fee, nii et mehe pea wõis segi ajada. Nüüd lastis ta ennast teisel suudelda ja kaelustada, kas ta seda ise soowis wi ei.

Ja see äratas temas palawa armukadeduse. Ta ei tahtnud, et Fee kellegile teisele läks. Mis ta enese õiguseks armas, seda ta Feele ei lubanud. Ja kuigi tema neiu wastu truuduse murdis, neiu pidi talle truuks jääma.

Nii oli Fee kihluse läbi ta kogu sifemius marus ja selles marus kerfis jälle esile armastus Fee wastu. See ei olnud nüüdki puhas armastus, waid enim armukade himutsemine, aga see täitis kogu ta südame.

Ngabahes polnud ta juugugi kadestamiswäärt helemuses, kui järgmisel päewal kaubandusnõunik Volkmeri ees seisis ja temalt ültre kätt palus. Ellen oli talle säraskilmil wastu jooksnud ja temagi pidi õnnelikku näo tegema. Oli ta ju ometi Elleni arvates juba kaua aega igatsawat armastajat etendanud. Sest salamahiti püüdis ta rikast Ellenit juba ammu.

Kuna ta pidi etendama õnneliku peigmehe osa, mõrdles ta Ellenit ikka jälle Felicitasega. Kui ilutu ja wõlurufeta näis Ellen oma kahwatnud kitta näoga ja peene kehaga Fee kõrwal. Ja Ellenit hallsinised filmad, kui ilmestub näisid nad olewat talle, mõteldes nende uhkelt ja õrnalt särawate tähtede peale, mis teda silamaani nii hiilgawalt olid teretanud. Küll waatasid talle ka Elleni filmad otse armastusega ja õrnalt, aga nad ei äratanud ta rinnas mingisugust wastukaja.

Ellenit rinnal hoides, pidi ta mõtlema Fee peale, kes teda nii tihti waimustanud.

Ei — Ellen Volkmeri kihlatud peigmees Harry Forst ei olnud juugugi nii õnnelik ja rahul, kuidas ta oli lootnud, ehk küll ta äi peadpõõritawatest summadest kõneles, kui nad temaga ta töötoas ainelisi asju harutasid.

Kui ta siis õhtul oma pruudi wanemate pidulikust hiilguses särawatesse ruumidesse astus ja Ellen talle, kuigi imeilusast kleidis, nii ilutu paistis, siis oli tal õks wastik neiu, kes tema wastu nii õrn, õrnusti ütelda.

Õi läks weel pahemaks, kui Fee Hans Ritteri käekõrwal toredasti ehitud saali astus. Fee oli pisut kahwatu ja ta filmad waatasid filmalt, aga weel iial ei olnud ta Harry Forsti meelest paistnud nii wõrgutaw-ilus, kui just täna.

Wastu oma tahtmist seisid täna ka Ritter ja Fee hmituse kestpaigas, kuna nad kõiki

oma kihluse läbi olid üllatanud. Mõned üsna targad olid küll märganud, et Ritter liig tihti Schliterite pool käis, aga põhjuseks oli arwatud kojanõunikut tütreb.

Ellen Volkmer ja Fee, kes peaaegu ühes wanaduses, tundsid üksteist wäga hästi. Nad olid pensionist saadik isegi sõbrannad.

Ellen oli ilusa Fee wastu alati poolehoidu tunnud. Ta oli hea südamega, pehme iseloomuga neiu, kuid ükfiu lapsena liig ära hellitatud.

Ta teretas nüüd Feeid suure rõõmuga ja suure siidamlikkusega.

„Ah, armsam Fee, kui tore, et meie endid ühel ajal kihlasime,“ hüüdis ta Feeid kaelustades ja suudeldes.

Ritter ja Forst seisid daamide kõrwal ja filmitjesid üksteist karmis waemulikult. Sellest kokkusaamisest ei olnud nad mõõda saanud. Aga nad jäid seisukorra peremeekesteks. Felicitas filmitjes kummälise tundega Elleni kahwatu, kirtsast nägu. Nagu kaastunne tõusis ta siidamesse, aga ka etteheitlik tunne ise oma wastu.

„Õksid ja aus, siis hoiataksid ja Ellenit ta peigmehe eest. Sa peaksid talle üttema: ära teda usalda, ta ihkab ainult su raha ja annab su siidametult ära, nagu ta minu ära andis“.

Ja siis mõtles ta edasi:

„Aga sa ei taha aus olla — niisugusel lool pole ühelgi inimesel julgust aus olla. Ka sinul. Sina waikid ja lased siidida, et sedagi neiu petetaks. Wõid ainult loota ja soowida, et Elleni äratundmine tulemata jääb, kellele ta andub“.

Nii ütles Fee enesele ja pigistas Ellenit soojemini ja siidamlikumalt kui muidu oma rinnale.

„Jää ikka nii õnnelikuks kui täna, armas Ellen“, ütles ta pehmeti ja siidamlikult.

Ellen pigistas särades ta kätt.

„Jah, Fee, ma olen nii ütlemata õnnelik! Mõtke ometi, isa ei tahtnud efiotsa meie kihlust lubada. Harry ja mina pidime kaua ootama. Sest dieti oleme juba kaks kuud kihlatud, kuigi ilma isa loata, mida kaua pidin paluma“.

Harry Forst kahwatas jälle pilau all, mida Fee ta näole saatis. Hans Ritter filmitjes murelikult oma pruudi nägu ja pani tema käe tasakesi ja nahustawalt tema kästwarrele. Fee pööras tema poole ja naeratas tänulikult. See naeratus täitis teda soojusega, kuna ta Forsti siidames armukadeduse piinad äratas. Ta ei soowinud Ritterile seda naeratust: tal oli, nagu peaks ta Fee tema kõrwalt kaugele wiiskama.

„Nii, nii — ja oled siis juba mitu kuud

salajane pruut, Ellen?" küsis Fee heliseva häälega.

Ellen noogutas naerdes pead.

"Jah, Fee, isa lastis meid tublisti sipelda, eks, Harry? Olime selle üle väga õnnetud".

Sääne naeratus lehwis Fee huultel, kuna Forst närwilikult oma juukseid silitas.

"Balun, Ellen, need on asjad, mis ainult meid kaht huvitavad", ütles ta ruttu ja soowis, et ta siit kaugel oleks.

Ellen waatas talle nohvides otja.

"Ah, sa eksid väga, Harry. Pruutpaare huvitavad niisugused asjad alati. Eks, Fee?"

"Minule vähemalt oli see, mis ütlesid, väga huvitav, Ellen", wastas Fee ja tundis rahuldust selle üle, et aji Forstile piinlik oli.

"Sinul muidugi, armas Fee, nii pikka taseaega polnud läbi elada. Ja sinule ei wõinud keegi kihlusi keelatagi," jätkas Ellen. "Sinu peigmehele aga takistusi ei olegi. Isa ütles alati: „Hans Ritter taljutab elu nagu hästikaswata tud hobust, kellele ükski kraaw liig lai ja ükski takistus liig kõrge ei ole".

Ritter naeratas ja kummardas.

"Lootuse järele ei tee mulle see Teie isa sõna mitte häbi, armuline preili!"

Ellen raputas energiliselt pead.

"Oh ei — wastuoksa, ma imestan niisuguseid mehi nagu Teie üks neist olete, herra Ritter. Meie, nõrgad naised, laseme endid liig hea meelega meeste mehise tugewuse ja julguse läbi waimustusse saata. Eks ole, Fee, panfoonis rääkimine alati niisugustest kangelastest!"

Ritter naeris ja juhtis jutu ruttu teiste asjade peale.

Natukeste aja pärast küsis Ellen elawalt:

"Millal sa pulmad teed, Fee? Kas ei wõiks me pulmad ühel ajal teha?"

Fee punastes kergesti.

"Sellest ei ole me veel rääkinud; tähtaeg on alles määramata, armuline preili", tuli Ritter temale appi.

"Do, meie pulmapäew on juba kindlaks määratud. Nad on märtsi algul, siis teeme pulmareisi lõunamaale. Kuni Kaironi. Olime kõik juba wälja mõelnud, Harry ja mina. Ja kuna meil kihlus ühel ajal on, siis oleks ilus, kui ka pulmad ühel ajal peaksite", westis Ellen ja nõjatas oma peigmehe najale, kes sellest väga kohmetuks sai. Ta seisis üldse nagu sütel ja otsis kramplikult põhjust, Elleni juurest eemale saada.

Fee ei teadnud midagi Ellenile wastata ja jälle oli Ritter see, kes ta piinlikkusest üle aitas.

"See on igal juhtumisel wõimata, preili", ütles ta naeratades. "Meie ei wõi ju ometi oma ühiseid sõprid seisuks anda panna, kas ühes

wõi teises pulmas tantsida. Olime otse kohustatud oma pulmi teistel tähtaegadel pidama".

Ellen naeris.

"Lõsi, see argument maksab".

"Tule, Ellen — peame ooberst Wafsbergi ja ta prouat teretama", ütles Forst nüüd ruttu, kui nimetatuid nägi tulewat. Weel ita! polnud ülema inimmine talle nii suurt rõõmu teinud. Ja otse wägisi wiis ta, Fee ja Ritteri ette kummardades, oma pruudi ära.

Hans Ritter rani sooja rõhuga oma käe pruudi õlale, mis külmalt ja elutult ta käsiwarrel puhkas.

"Oli see väga walus, Fee?" küsis ta tasa.

Neiu pigistas silmad üheks momendiks.

"Mul on häbi — ah, mul on hirmus häbi, et seda inimest olen armastanud", ütles ta wärisedes.

"Ole rahulik, waene laps", ütles Ritter taise ja pehme häälega.

Neiu waatas suuril silmil kõrwalt oma peigmehe kalgile näole, mis ta hääle soojusega wastolus seisis. Tema olemus näis ikka mõistatuslikumaks minewat. Aga ta hääle soe, pehme toon liigutas teda, nagu silitaks mõni pehme käsi rahustawalt ta palgeid.

Nad ei jaanud enam üksteisega ehitamata rääkida. Ikka jälle peeti kinni ja aeti pikemaaks ajaks lahugi. Siis silmitses Ritter Fee'd wahetpidamata. Ta ei suutnud oma silmi oma uhke, sühwaka pruudi pealt ära pöörda. Kõik ta liigutused olid nii kenad ja meeldimad, ta riided nii passiwad ja ta juuksed kui kullakarwa ta pea ümber. Ükski pidulohjatest netidubest ei wõinud enmast Fee'ga wõrrelda.

Ka Harry Forst pidi seda tunnistama, sest temagi jälgis Fee'd rahutul pilgul.

Hans Ritter märkas seda selgesti ja mõistis, et Ellen Wolkmer Felicitase ees pidi kahwatama. Niipea kui Forst Fee ligikonda ilmus, astus Ritter rahulikult oma pruudi kõrwale, nagu peaks ta teda wite hädaohtude eest kaitsma. Ka kui neiu siis oma ilusa, wäikse käe Ritteri käele pani, kui ta riided teda prundutasid ja ta silmad talle lahkesti otja waatasid, siis woolas ta läbi palaw, igatiw tunne, nagu ta seda weel ita! ühegi naise wastu polnud tunnud.

Ka kui neiu silmis usaldaw ilme säras, siis ütles ta enesele:

"Küll minu päew tuleb. See noor ilus olemus peab minule anduma kõige oma olemisega!"

Ta ei olnud oma tundeid ita! osakunda ja ganud ja raihanud. Nii, siigaw tundeelu peitus weel ta südames, nagu mäetud warandus, mida ta iga uudishimulise silma eest oma

liikumata näo taha warjas. Ja kõik need tunded ta hinges woogefid niikid kofku, teadmuses, et see noor naine talle nimeta õnne wõib walmistada, kui tal forda läis ta armastust wõita. Ta ei arwanud seda wõimaluks — seda jóna ta üldse ei tunnud. Niikid tuitas neiu jüda weel löögi tagajärjel, mis toores käsi löönud. Aga see haaw paranes. Armastus Forsti wastu oli surmud; ühel päewal sai ta jüda jälle terveks — ja oli walmis uut armastust siisje lastma. Siis — Jõh, siis tuli tema tund. Ta tahtis Fee armastuse eest wõidelda nagu kalli waranduse eest.

Õhtu jooksul sai Ellen weel mitu forda Feega kofku ja iga ford westis õnnelik neiu sellest, millest tal jüda täis oli. Ta oli üks niisugustest, kes ei oma õnne ega walu warjata ei oska, olgu nad ta kõige sügawamad. Nii jutustas ta Feele weel mitu ükfilasja ajast, mil Forst teda piinidnud, ja ei aimanudki, kui pahasse walgusesse Forst Fee filmis sellega langes.

„Ah Fee“, ütles ta ford, „ma armastan Sarryt juba kaua, juba ammu. Warem ei hoolinud ta minust, ta ei olnud niisugune, kes rikka neiu weale jahti peab, niipea kui ta isa waranduslist juisuforda tunneb. Kõua aega igatsefin ma teda ilmaaegu. Aga siis tuli armastus äkki ta südamesse, nii kangesti, et ta minust ei wõinud loobuda. Seda pihtis ta mulle. Ta on kaua enesega wõidelnud, enne kui mulle oma armastuse awaldas. Ta olla kartinud, mina wõiwat uskuda, et ta mind raha pärast tahab. Niisugune armas loff. Et, Fee, seda nõutakse ta lohe, kui kõiselt armastatakse? Ma muibuqi oli tema, kui waele, wastu umbusllit ja ei tahtnud kihilufest kuuldagi. Bidin palju rääkima ja paluma, kui ta Sarry armastust uskuma hakkas. Ütlesin wanematele, et mure kätte suren, kui nad mind talle ei luba minna. Ah, Fee, see oli hirmus aeg küll. Karda ja looda. Bidin Sarryt alati trööstima: kannata, küll isa annab järele. Niikid wõid ifegi armata, kui erutatud Sarry oli, kui talle ütlesin: Homme saad ifost ja sõna. Ta oli õremuses kui meelele. Wõide warem meelea oleks ta ka sinu kõi pidule minemata jätinud, sest et mina sinna ei saanud minna, aga tal oli ilhe kõikimehega midagi teenistus asjus rääkida ja Uaa niipea, kui teenistusest astud, tuli ta sellega sai ta ainult teif kofku. Siis ta läks. sealt lohe jõe ära. Et ole, ja märkasid ju, et ta seal kaua ei olnud? Na mõtle. Siis on ta omas õremuses tundide kaupa linnas jalu-tanud, tihiti meie maja ümber käinud ja üles minu afende poole waadanud. Ja mina

magasin kui fott ja ei teadnud midagi. Et ole, ta on suurepäranne ja armas mees, see minu Sarry?“

Singetult jäi Ellen wiimaks wait. Fee ei olnud talle midagi waele ütelnud. Tarretult wahtis ta oma ette. Niikid aimas ta, misjugust alatur mängu Forst ta selle waele neiuaga oli mänginud, just nagu temagagi. Ta oletas enese ja enese õnneliku Elleni pärast nitta wõinud mehe üle, kes õiget armastust ei tunnudki ja seda ta wäärt ei olnud.

Weel walutas haaw, mist Forst talle löönud. Aga juba tundis ta kergendust, et selle mehe walstufest weel õigel ajal aru oli saanud. Tema seifis niikid hoopis teises walguses. Mitte enam peitlikkudes wärwides. Seda teed tahtis ta kõi mehe kõrwal, kes temas enesele elufestifilist wõis, kellelt ta midagi ei nõidnud ja kes leppis ta wilu jõprufega ja kaitfega ning kes talle majas õitajaks oli. Tema ei lühanud temale midagi ette armastufest, ei puistunud teda üle waleõrnufega, mis ta ei wõinudki wastata. Ta ei olnud talle juudki ammu — ja — see oli hea — muibu oletas ta, wõib olla, ometi weel tema eest põgenenud.

Mis wõib ta abielust Hans Ritteriga tulla? Kas wõis see kujuneda kofkufilawaks, nagu Hans lootis? Kuis wõis kofkufõla letiduda kahe inimeje wahel, kes üksteisele seesmijelt wõõrad?

Wõnikord tuli nagu hirm tema hinge, nagu peats ta wõimalikult kaugele põgenema, kui Ritteri külmale näole waatas. Aga kui Ritter siis tema juure astus ja oma juu awas ja temaga nii soojalt rääkis, siis afus rahuturne ta südamesse.

Siis oletas ta tahtnud kinni wõtta selle mehe kätest, et oma nägu neisse peita, ja oletas nagu laps paluda wõinud: Mita mind elu kanda — ole minu wastu hea — ja ma olen sulle tänulik!“

Aga need sõnad ei tulnud tal juust. Bill Ritteri liikumata näole, ja julgufeta ja kaimelt kõi ta juu luffu.

Nii mõõdus see õhtu, Fee meelest nagu igawit. Ta soowis küfi olla ja näolatet eest ära heita. Natufene aega enne seda, kui ta omaste jeltis kahumaa hakkas, astus Hans Ritter weel ford ta juure.

„Kas tohin homme tulla, Fee, et sinuga meie ühise tulewiku üle aru pidada? Wõie wõed liig wõfinud?“

Neiu wõputas pead.

„Puhkamifeks on weel küllalt aega, Hans. Wõie wõid wõhulikult tulla,“ wastas ta uhkesti.

„Mis ajal on see julle kõige joodsam?“ küüsis Ritter.

„Kuidas sinul aega on, sest seda on sinul vähem kui minul. Iga tund on mulle paras.“

„Mii siis kell 12?“

„Jah, ootan siind kell 12 ja ütlen täbile, et tuleb.“

Ritter saatis neiu ta oma soomil garde-roobi ja pani talle mantli õlgadele. Hoolekalt saatis ta tema siis kõlla juure, aitas ta sinna sisse ja jättis Teega ja teistega jumalaga. Kojandunif pidi jala minema. Hans pakkus talle omas tõllas koha, mis pakkumise wana herra rõõmuga vastu wõttis.

„Ma ei ole enam noormees, armas herra Ritter, ja tee meile on kaunis pikk. Pealegi on ilm väga külm ja ma olen teile väga tänuks, kui mind kaasa wõtate,“ ütles Schliiter naeratades ja toetas mugawalt polstrile.

„Teil ei oleud tõllas enam ruumi?“ küüsis Ritter aupakklikult.

Wana herra naeris heajädamlikult.

„Noh, kui neli daami ballikleidid tõlda täidawad, siis pole seal enam nõõpnõelalegi ruumi. Jumal hoidku meid weel krinoliinide eest. Jah, mis ütelda tahtsin — sestsaadit kui Tee jälle pidudel käib, pole mul tõllas enam ruumi. Aga tema eest käin ma heameelega jala, on armas ja kuldne laps. Meie wahel ütelda, armas herra Ritter, mul on hea meel, et see hea laps warsti meie majast pääseb. Mitte, nagu oleks ta meile koormaks — mulle on ta päikseireks — aga temale on see parem. Tema ei sünni kitsasse raami — mida — no jah — temale korid ju wõime kätte juhata-da.“

Ritter pigistas wana herra kätt.

„Tänan Teid selle näpunäite eest, herra kojandunif, ja teen selle järele.“

„Noh, ma ei taha midagi ütelnud olla,“ tõrjus wana herra kohkudes.

Ritter naeratas.

„Ei, ei — ma arwan Teie sõnad usalduse märgiks ja jätan nad omale.“

Kojandunif noogutas pead.

„See on hea. — Teie tõllas on tore sõita. Tee leiab enesele parema koha kui ta wõlianda koha tõllas jälle minule jätab, et ise Teie tõlda paremale kohta asuda.“

Wites peatükk.

Kui Hans Ritter järgmisel päewal kojanduniku proua salongis proua Laura ja Tee wastas istus, läks ta, nagu see ta wiis oli, otsekohe oma sihi poole teele. Mis wana herra talle õhtul ütelnud, oli talle hästi meele jää-

nud. See wastas ta tema soowidele, et pulmad liig kauaks ei jääks. Selle juures mõtles ta enam Tee kui enese peale. Ta teadis, et Teel siin majas õige ümbrus puudus. Ta passis jia sama wähe, kui luit anelauta. See jäme sõrblus tuli talle meele, kui talle meele torfas, kuidas Lärbi ja Lore ennist olid juttu wadistanud, mida Tee kannatlikult pidi kuulama. Aga Tee juunurgad olid tuiganud ja ta filmad abitult tema peale waadanud.

Kojanduniku proua oma tübardega wõis juba temagi meeleheitel wiia, mis siis weel rääkida Tee sõnast hingest.

Sellepärast awaldas ta lühidalt soowi, et pulmad õige pea oleksid.

„Kui see julle õige on, Tee, siis mõiwad meie pulmad weebruari lõpul olla“, ütles Ritter wiisakalt, aga kindlasti.

Tee ehmatas. Mii ruttu siis nõndis ta teda juba oma lõrwale, ehk ta küll teadis, kuidas ta südamel niidid lood olid.

Aga ta ütles ometi tasakeji, et nõus on. Ritteri filmad olid talle nii kummaliiselt paludes otja waadanud, et ta wastu waielda ei jaksanud. Ja kuna see ometi korid pidi sündima, siis oli lõpuks üks kõik, kas warem wõi hiljem.

Tädi Laura aga waidles elawalt vastu.

„Selle peale pole mõeldagi, armas herra Ritter. Mõtlege ometi, praegu on meil jaanuari algus. Teg on liig lühike ja ma ei saa oma wennatütrele midagi walmistada lasta.“

Ritter tegi küheda liigutuse, mis tema juures iseloomulik oli, kui ta watekust tahtis lõpetada.

„Weel on seitse nädalat aega, armuline proua; poolestki ajast on küll, et Teele pulmadeid müretseada. Teie peate meelele pidama, et minu majas kõik walmis on. Teie tarwitsete ainult Tee isiklike tarwidusi rahuldada ja ka mõned toad tulewad tema soowi järele korraldada. See on warsti tehtud ja Tee pulmadeid saate ju ometi ruttu, kui õigesse kohta lähete.“

Tädi Laura sai otse üllatatud Ritteri kindlasti esinemisest.

„Aga, mu herra Ritter, misarwis see rutt?“

Ritter filmisest teda wätkuwal silmil.

„Teie kuulsite, austatud proua, et Tee ja mina selle tähtajaga nõus oleme? Kui ma midagi otjutan, siis mõtlen selle üle harilikult enne põhjalikult järele. On otjustatud, siis ei lase ma ennast enam koigutada.“

Tädi Laura ei teadnud, kas pidi wihasstama wõi mitte. Wiimaks jõudis ta otjusele Ritterit mitte wihasstada, sest tal oli tulewi-

kus nõu Ritterilt vaha välja pigistada. Sel-
lepäevast neelas ta pahameele alla ja naeratas
magushapult.

„Mu Jumal, armastajatega ei saa ses juhtes
iial mõistlikku juttu ajada. Aga mõllege
ometi, ettevõlmistused pulmameoks tarvita-
wad ju ka aega. Teie ei tohi unustada, et pidu
peab tore saama, niisugune, mis Teie ja Fee
jeiusele vastab“.

„Ja jah — jels annan Teie täieliku wa-
baduse, armuline proua. Korraldage kõik, kui-
das arvate ja kuidas see Fee soovidele vastab.
Minult tähtaeg jääb selleks“.

„Do — mina ei soovi sugugi hiilgavat
pidu — vastuoksa“, ütles Fee ruttu.

Aga tädi Laura ei lastanud tal lõpetada.

„Sellest ei ole sul aimugi, laps. Mina
nõuan määrilist pidu. Minu wenna, kindral
Wendlandi tütar ei tohi nagu mõne kodan-
lase laps albari ette minna. Wõlgnen jeda
wenna mälestusele ja nõuan tingimata ilu-
sat pidu, mis Teie olukorrale, armas herra
Ritter, vastab“.

Ritteri juunurtadesse ilmus naeratus. Ta
wõttis Fee käest kinni.

„Jäta tädile ta tahtmine. Meie läheme
muidugi ju kohe pärast lõunat reisiile ja ei
näegi jeda. Kii siis, lugupeetud proua, Teil
on käed lahti. Walmistage ilus pidu, nagu
see Teie soovidele ja meie seltskonnale vastab.
Annan Teie maksujuhatuse ühe panga
peale, et kohe mõiksite ettevõlmistusega ala-
ta. Minult üht nõuan ma: et meie pulmad —
ütleme 25. weebbruaril on. On see tähaeg sul-
le jünnis, Fee?“

„Jah, Hans“, vastas Fee rõõmselt nae-
watades.

„Tänan sind. Ja Teie, armuline proua,
kas olete nüüd ka nõus?“

Kerge pilge kajas ta toonist, kui ta jeda
kojanõunikuprouale ütles. Aga see ei märganud
jeda. Ta ei wõinud ju arwatagi, et teegi
kojanõunikuprouat Schlitteri julges pilgata.

Maksujuhatuse nimetus tegi ta kohe lepli-
hiks.

„Noh jah — olgu siis Jumala nimel.
Kõik peab Teie soowi mööda jündima“.

Oma asjas andis Fee ise juhatus.

„Ma loodan, Hans, et neist kahestkümnest
tuhandest, mis mul enesel on, jätkub mulle
wääriliste riiete muretsemiseks. Igatahes
peab sellest jätkuma“, ütles ta lahkesti, aga
kindlusega.

Ritter kummardas. Oli arusaadaw, et
weiu sel puhul ainult oma vaha tahtis tarwi-
lada.

„Kõik peab sinu soowi järele korraldata-

ma, Fee. Olen kindel, et ja igas eluseiujorras
dieti talitad“, vastas Ritter.

„Siis küsis ta, kuhu ta sooviks pulma-
reisi teha. Fee andis selle tema otsustada.“

„Siis küsis ta veel, kuidas neiu sooviks
mõnda oma tuba sisse jeda. See jutt eraldas
neid weitiks ajaks tädi. Wiimaks oli kõik
korras.“

Ritter tõusis. Siid enne lahtumist wõttis
ta veel kord Fee käest kinni.

„Mul on sinu vastu veel üks palwe,
Fee“.

Neiu waatas talle otja.

„Mis ja soovid?“ küsis ta.

„Minu ema, kellele ma eile meie kihlusest
teatasin, soovib sind tundma õppida. Kas
mõiksid minuga täna mõi homme taasa tulla?“

Neiu oli väga ällatatud.

„Sinu ema — elab veel? Seda ma ei
teadnud“, ütles ta ruttu.

„Jah, Fee — ainult isa on surunud“.

„Ja sinu ema ei ela sinu majas“.

„Ei, Fee“.

„Aga siin linnas elab ta?“

„Jah, väljas eeslinnas, kus ta alati on
elanud. Ma tuleksin sulle muidugi kõllaga
järele. Kas teed mulle jeda headmeelt?“

„Aga enesest mõistetawalt, Hans! Tar-
witjed ainult ise määrata, millal see peab
jündima. Oleksin ma aimanud, et ju ema veel
elab, ma oleksin sind ise palunud, mind tema-
le tutvustada. Millal tahad sa minna?“

„Kui see sulle soodne on, siis tulen sulle
weel täna kell 4 järele. Saadan emale teate,
et ta meid kell 4 mõib oodata“.

„Hea küll, Hans, olen siis walmis“.

Ritter jättis Sumalaga ja lahkus.

Kui Fee tädiga üksi jäi, ütles see imesta-
des:

„Sinu peigmees pole iial ütelnud, et
ema alles elab; iial pole ta temast rääkinud ja
kui sagil pole teda ka nähtud. Tean ainult, et
Ritteril majapidajanna on. Kust see ometi
tuli, et ta temast iial pole rääkinud?“

Fee kehitas õlgu.

„Seks olid tal omad põhjused, tädi“, was-
tas ta rahulikult.

„Ritteri endisest elust on üldse wähe tea-
da“, jätkas tädi.

Fee oletas nüüd ütelda wõinud, et Ritter
lihtsa käsitöölise poeg on, aga ta ei tahtnud
jeda ütelda. Tädi oletas siis jälle hakanud pi-
kalt lobisema, ja jeda Fee kartis.

Sunniks tulid Lore ja Bärbi jälle tuppa ja
nüüd oli tädil küllalt wadrata, misjuures
pulmad pidiwad tulema ine.

Fee hoidas juttu ajamast ja lahkus märta-

matult toast. Teised ei pannud ta lahkumist tähelegi. Ja nii valmistati pulmadeks eeskawa, ilma et pruut sellest ise oleks oja mõtnud.

Kuues peatükk.

See ei teadnud dieti, misjulgusena ennast Hans Ritteri emale näidata, misjulguses üllatavas tema juure ilmuda.

Griline külastäiguleit mististi ei läinud. Teel oli tumne, nagu ei võiks ta Hansu emale nii wormilikult vastu minna. Ta ei teadnud ka, misjulgune see wana proua oli oma meele poolest. Hans oli temale ütelnud, et ta käsitöblise perekonnast pärit on. Kas oli nüüd Hansu ema endiselt lihtjaks jäänud, või oli ta poja tõuju puhul ka tõusnud. Wahest oli ta üks niijugustest harimata tõusikutest, kes endid tarkujega ümbritsejad? Siis pani ta Feele mististi pahaks, kui see endale tema auks piduikleiti jelga ei pannud. Nii siis oli waja kesteed walida.

Ja ta walis ilusa, aga lihtja kalewikleidi lühike, piha ümber koonduma jakiga ja ilusa karwanahke mütsi jaanalinnusulega, mis talle hästi passis. Ja oli talle jeda natuke aega enne furna kinnitud. Karwakrae, muhio ja ilus jinililekimp täiendasid Fee ülikonda.

Kui ta niivõisi peigmehele vastu läks, silmitsees see oma pruuti jalajase waimustusega.

Kojanõuniku-proua oli ilmaaegu oodanud, et teda ka kaaja kutsutaks.

Ritter juhtis pruudi wälja. Ta oli täna oma toreda auto walinud, mille ta alles hiljuti ostnud.

Ta aitas pruudi autosse ja istus ise tema kõrwale. Kiiresti muras auto teele. Teel wälkisid nad ainult wähe. Fee oleks heameelega kuulda tahtnud, mis meelsusega ta peigmehe ema on, ei teadnud aga, kuidas jeda küsida, ilma et Ritterit oleks haawanud. Sellepärast wakis ta ja waatas ainal wälja.

Ritter silmitsees teda kõrwalt. Neiu puhas profiil paistis wastu walget akent selgesti silma. Nii lähedal temale, üksi temaga — läks ta jüda palawaks. Raske oli tal neiu kõrwal rahulikult istuda.

Ja siis pidi ta tema kokkusaamise peale emaga mõtlema.

Naeratus lehwis ta huultel — naeratus, mis nii jõe ja hea oli, et ta nagu kummaliselt pehme ilme omandas. Tal oli, nagu võiks ta selgesti emustada, kuidas see kokkusaamine kujunes, sest ta tundis oma ema ja armas ka Feed tundwat.

Kiiresti oli auto kaunis piha jõidu sooritanud. Fee imestuseks peatas ta eeslinnas uulijuguses kohas, kus ainult wäikesed tööstama-

jad seisid, piitsese maja ees. See majakene seisis keft wäikest aeda, mille peenrad hoolikalt olid kaetud õlgedega ja roogudega. Shuke lumewaip warjas aiakest, ainult kefttee, mis majakse ette wiis, oli pühitud ja kollase iivwaga üle puistatud.

Hans Ritter kargas autost wälja ja aitas siis ka Fee wälja. Kui ta neiu suurtesse, imestanud filmadesse waatas, mis usmatult lihtjat, wäikest majakest silmitsejad, pidi ta jälle wargjelt naeratama. Fee ei ilmutanud oma imestust sõnades, et jelle mehe ema, jeda ometi miljonäriks arwati, nii lihtjas wanas majaksees elutsees.

Õõksuwal põuel sammus ta läbi aia majakse poole, mis, nagu aknaraamidki rohelijeks wärwitud. Majaksest pahemal ja paremal pool seisid kaks wäikest, madalat akent ja majakse kohal seisid weel ühetoane katusekamber. Aknad olid puhtad ja lumiwalgete eesriiete. Wiimased odawad ja mitte just maitsejälis: mustritega.

Beaegu igal ajal oli rida hästirawitsetud lillepotte.

Seda kõike nägi Fee airja pilguga ja pidi enesele tunnistama, et ta oma tulewase ämma eluforterit mitte nii lihtjana ei olnud arwanud leida.

Weel enne kui nad roheliise kitsa majakse juure olid jõudnud, awati see seest ja üks wäike, ümmargune, umbes 45 aastat wana naine ilmus läwale. Seljas oli tal ruuduline hall kleit ja lai, puhas põll, mis nähtawasti täitsa uus oli.

Ta tegi mingisuguse knitsu ja naeris üle terve ümmarguse näo.

"Tere, herra Ritter — tere ka, armuline preili pruut," ütles ta pool usaldades, pool auhartlikult.

Ritter noogutas talle lahkesti pead.

"Tere, proua Wedlich! Noh, Teil on täna mististi autenistatus?" naljatas ta.

Proua Wedlich, Ritteri ema passija, oli muidu ainult enne lõunat ametis. Proua Ritter tõendas, et tal temale päem otja pole tööd anda, sest et ta ise ka midagi pidawat tegema. Täna aga oli proua Wedlich tohtinud jääda. Ta ei olnud ennast lihtjalt lastnud ära saata, sest temagi oli noore herra pruudi wastu wäga uudishimuline.

"Jäim siia, herra Ritter, sest keegi peab ometi tohtwi keetma. Proua Ritter on enesele hea musta siidikleidi jelga pannud ja ei wõi siis ju kõõgis talitada," teatas ta agarasti.

Ritter noogutas naerdes pead.

"Noh, wäga hea, proua Wedlich, siis keetke ka hea kohwi — aga piisut kargem kui muidu." Wedlich tõstis käed üles.

„Aga, herra Ritter, see on ju arusaadav; jahvatasin kahelordse portsjoni — tean ju, misjugune Teie sort on!

See kuulab seda kahelõnet inestusega. See paistis temale olemat nii iseäralik, et ta peigmees ühe tõllisenaisega nii lõbusat juttu ajas. Tema nüüdne kange, peaaegu järsk wiis seisis selle tooniga wastolus.

Waheajal oli proua Wedlich kitsast, telliskivipõrandaga koda mööda ühe ukse juure astunud. Aralt ja põhjal põuel sammus Fee Ritteri kõrval talle järele.

Eiis awas passija ukse, ja Hans saatis oma pruudi lahlesse, lihtsasse tuppa, mis lihtsate, wanamoeliste, aga wäga puhtalt hoitud mööblitega täidetud.

Best seda tuba seisis üks kestmise juurusega, pihut kiirus naine. Tema hallid juuksed olid kahela poole kammitud ja patjid kullaske kinnipistetud. Ta kandis proua Wedlichi poolt enustatud musta siidikleiti, ta kõige paremat piduulifonda, mis aga wanamoeline oli. Sellegipärast nägi ta wälja nagu uus, nii hästi oli ta alles hoitud. Kaela ja warrukate ümber järejäd walged tikandused ja krae küljes oli tal kuldpross, mis nagu sõlmepandud paal wälja nägi. Hallil lagipeal seisis must pitsitanu.

Wana proua heal, targal näol peegeldus juur ärewus. Walget taskurättikut hoidwad käed wabisejäd. Need olid wäikjed, walged, õrnad käed, mis raske töd jälgejid näitajid.

Wana proua jümpeaatlikul näol järejäd kaks ilusat, suurt silma, terashallid nagu pojagi omad ja sama kujuljed. Aga nad waatajäd pehmemalt, lahsemalt — olid head, truud emafilmad. Ja need silmad wangistajäd Fee kofe.

Pihut aega seisid mõlemad naijed tummalt üksteise ees ja silmitsesid üksteist uuriwalt. Eiis saatis Hans pruudi ema ette.

„Eiin toon sulle oma pruudi, ema“, ütles ta sooja ilmega, mida Fee tema juures juba tundis. Aga ta ei näinud, et Hansu filmad lihtlasi ema südamesse waatajäd pilguga, mis temale üsna mõdras oli.

Instinktiivselt, oma kohmetust eemaldades, sirutas Fee wanale prouale omad käed wastu. See kobas wäriwedes nende järele ja wõttis teise käega ühtlasi poja käest kinni. Ja nagu wallatud juurest, pühast tundeist, pigistas ta noorte inimeste käed kõwasti oma käte wahela ja pani nad siis kokku. Ta filmad waatajäd sellejuures nagu läbi niiske loori Fee suurtesse jöstrafilmaiwesse, ja wiimaks pääsesid mõned sõnad üle ta wabisevate huulte:

„Sumala õnnistus Teiega! Saage õnnelikuks, armsjad lapsed!“

Nüüd kummardas Fee ruttu, et tema kätt juudelda.

Õhmatades tahtis wana proua oma kätt ära tommata.

„Mitte jeda — mul on karewad, rakkus käed,“ ütles ta ruttu.

See waatas talle tõsijelt ja suurelt otja.

„Need on emataed — ja mul ei ole enam ema — lubage“, palus ta taja, kummaliwilt wallatud ja liigutatult wana proua lihtsast, tuid piiski armastust aratawast olemusest.

Hans Ritter pööras ruttu kõrwale. Ta filmawesse tungis attii palaw ja polew niistus. Ema ja Fee hoidjäd weel täki aega kätest ja waatajäd utsteijele silma.

Waheajal wõttis Hans kübara ja palitu peljast ja astus Fee juure. Ta oli ruttu toibunud.

„Nüüd wõta jaki ära, Fee. Ema on juba kohwilaud kaetud ja nüüd laje ennast kord teemal wõdrustada.“

Ta wõttis neiult krae ja jaki ära. Fee astus titja peegli ette, mis tummuti kohal seisis, ja wõttis ta tubara peast. Hans wiis ta palitu ja jaki ije wälja ja riputas nad kofas warna. Eiis tuli ta jalle tuppa. Ei Fee ega tema toredus passinud siia ruumi. Proua Ritter ei oinud Feeid itka weel filmast lastnud ja waatas nüüd pojale. Silmapilgu waatajäd nende pilgud õrnasti üksteiwesse. Olesk Fee jeda piltu Ritteri filmas nainud, see olesk talle uuesti mõistatujeks olnud.

Kui ta ennast aga peegli juurest jälle tuppa pööras, waatajäd Hansu filmad jälle wana liikumata pilguga tema omadesse.

„Olge nii lahke ja istuge siia sohwal, armas tütar“, palus wana proua abitult, piludes külalijele au üles näidata.

Nüüd heitis Fee kōik argtuse ja kohmetuse murka. Ta tundis wana proua kohmetust. Jnudaami üleolek aitas teda ka jellest jefuforrast üle, nii et wanale prouale wõis abiks olla.

Armsjasti ngeratades wajutas ta selle ilma pikema jututa sohwanurka.

„See on wististi Teie koht, armas ema“, ütles ta rahulikult ja lahkesti.

„Aga see on aukoht, ja see koht on täna Teile, armas tütar“, wastas proua Ritter ja waatas kohmetult Fee pealt poja peale, kes neid naeratades silmitses.

Fee raputas pead.

„Mina ei tahaks siin külalijena olla — waid tahaksin ennast kodus tunda. Ja ma joowin, armas ema, et ütlesjite mulle „sina“ ja ütlesjite mulle kui tütrele nii ka tõesti tere tulemast.“

(Särgneb.)

Verine sõrm.

Norra kirjaniit Ant Samjun.

1.

Sügam rahu walitjeb rohulagendikul.

Penikoormate kaugusel pole umbruses näha puud ja maju. Minult niju ja roheline rohi, niikaugesele kui film ulatab. Kaugel eemal kauguses, nii et nad wälja näewad kui kärpsed, nähtakse hobuseid ja inimesi tööl. Need on niidjad, kes niidumafinatel istuvad ja rohku niidawad. Minus hää, mis kajab, on rohutirtsude hää, ja kui tuul peri, siis kajab erandiwisil mõnikord ka üks teine hää kõrwa — niidumafinate klõbistaw mürin horitsfondi alt. Mõnikord kajab see hää üsna kummaliselt lähedalt.

See on Bilybory talu ehk farm. Ta seisab üsna üksi kaugel läänes, maabrideta, ilma minigiguse ühendujeta maailmaga, ja ligem kinnu on mitu päewatekonda kaugel lagendikul. Talu hooned näewad kaugelt wälja nagu piisitillukesed kingud, mis ääretumast niijumarest üles kerkiwad.

Talwel talus elanikke ei ole, aga kewadest kuni hilise oktoobrini on seal umbes seitsekümmend meest niijuga ametis.

Kolm meest töötawad kõõgis, kofk oma kahe abilisega, ja tallis on kahtkümmend eeslit peale hulga hobuste; aga naist, mitte ainuiski naist Bilybory talus ei ole.

Päike kõrwetab 102 kraadi Pahrenheitiga. Taewas ja maa wirwendawad ses suures palawuses ja mitte wähegi tuuleõhki ei jahuta õhku. Päike näeb wälja nagu soo tules.

Maajadegi juures on kõik wait, ainult juurest kaurist, mida kõõgiks ja söõgisaaliks tarwitatakse, kuulbaste koka ja ta abiliste häält ja sammusid, sest nad on kibedasti ametis. Nad kütawad juuri koldeid rohuga, ja suits, mis korstnast tõuseb, on keegi ja sädemete segu. On toit walmis, siis kantakse ta tsinknõudes õue ja tõstetakse wanritesse. Siis rakendatakse eeslid wanrite ette ja kõik kolm meest sõidawad sõõgiga wälja rohulagendikule.

Kofk on pakš iirlane, nelikümmend aastat wana, hallide juustega, sõjaväeliku wälimusega. Ta on poolpaljas, ta särk on lahti ja ta rinnakast on kui keskikivi. Kõik maailm nimetab teda Pollyks, sest et ta nagu papaginaäole jarnaneb.

Kofk on all lõunas ühes kindluses sõdur olnud; tal on kirjandusliku kalduwusi ja ta oskab lugeda. Sellepärast on tal ka üks laulik tallu kaasa toodud ja peale selle veel üks wa-

na ajaleht. Neid kallid asju ei luba ta kellegil puutuda; ta hoiab neid kõõgis riikulil, et neid wabal filmapilgul koke jaoks tarwitada. Ja ta tarwitab neid suure hoolega.

Uga Sakeus, tema wilets juguwend, kes peaeagu pime on ja prille kannab, oli kord ajalehe wõtnud, et seda lugeda. Sakeusele harilikku raamatut kätte ei wõinud anda; wälksed tähed läksid ta filmade ees kõik kampa kofku, aga koka lehte armastas ta, sest seal olid kõik kuulujed suurte tähtedega triikitud. Uga kofk leidis oma waranduse iga filmapilki puuduwat, otjis Sakeuse wõõdist wälja ja tõmbas lehe ta käest ära. Ja siis järgnes nende wahel äge ja naeruwäärne sõnadelahing.

Kofk nimetas Sakeust mustakarwa rõõwliks ja loeraks. Ta lastitas just ta nina ees näppu ja kiisis, kas ta iial iist sõdurit näinud ja mõne kindluse sifemust tundwat. Ei, neid ta ei tundwat? Uga siis olgu ta parem ettewaatlik, Jumala eest, olgu ettewaatlik. Ja kuwad pidagu ta! Mis ta kuus teeniwat? Kas olla tal Washingtonis mõni maja wõi olla ta lehm eile poeginud?

Sakeus ei wastanud kõige selle peale midagi; aga ta siidistatas kofka, et see sõõgi tooreks jätwat ja leiwapudile kärpsed sisse kastwat. „Nasi, kus kurat, ja wõta oma leht kaasa!“ Tema, Sakeus, olla aus mees, ja oleks selle jälle sinna tagasi pannud, kust ta tema wõtnud, niipea kui seda oli lugenud. „Ära seisa, suu ammul, ja siilita pörandale, ja määrdinud roer!“

Ja Sakeuse pimedad filmad seisid nagu kaks teraskuuli mihajel näol.

Uga sest päewast saadik walitjeb kahe juguwenna wahel igawene waen. —

Toiduwankrid lähewad rohulagendikule laiali ja toidawad igauks oma kahtkümmend-wiis meest. Mehed jooksewad igalt poolt wanrite juurde, kisuwad osa toitu kätte ja heidawad is wanrite ja eeslite alla, et aga pisut warju leida. Kümne minuti pärast ja ka sõõdud. Ulewaataja istub jälle sadulas ja kamaandab mehed tõlle, ja toiduwankrid sõidawad jälle tallu tagasi.

Uga kuma koka abilised niidid waagnaid ja nõustid pesewad ning puhastawad, istub Polly ise wäljas maja taga wilus ja loeb juba tuhanded korda oma luuletusi ja sõdurikaulu kallist raamatust, mis ta kindlusest kaasa toonud. Ja niidid on Polly jälle sõdur.

2.

Ohtul, midemitu ajal, meereb kahessa hei-
nawankert kõllistehulgaga rohulagendikult pik-
kamisi koju. Enam jagu peseb oma läed wäljas
dues, enne kui ohtuöögile lähewad, mõned sil-
tamad kannuga juukseidki. Siin on kõik rah-
wused ja mitu tõugu esitatud; siin on noore-
maid ja wanemaid, eurooplasti ja Ameerika hul-
guseid, kõik enam-wähem hullkurid ja põhjalai-
nud isikud. Jõukamatel on rewolwrid tagu-
taskest. Süütafse harilikult ruttu, ilma sõna
lausumata. Snimesed kardawad ülewaatajat,
kes ise nende keskel sõbb ja korda peab. Ja kui
sõbmine lõpeb, lähewad mehed kohe puh-
kama. — — —

Täna aga tahtis Sakeus oma särki pesta.
See oli higist kangeks läinud, ja külmawärinad
tulid talle, kui pääte ta seljale kōrwetas.

Ohtu oli pime, kõik olid magama läinud,
juurest magamiskuurist kajas ainult weel sum-
bunud kõmin wälja hõsle.

Sakeus läks kõõgi seinu juurde, kus mitu
weenõu seisis. See oli kōka weisi, mida see wih-
mapäewadel hoollega kogus, sest Billybory weisi
oli pesu pesemiseks liig lubjaollusline ja kõwa.

Sakeus wõttis ühe weenõu, ajas särki sel-
jast ja hakkas seda wees hõõruma. Ohtu oli
wäikne ja külm, ta külmetas, aga särki oli wa-
ja puhastada ja ta wilitas tajakese oma ette,
et aeg lõbusamini möõduks.

Äkki omas kōff kõõgikusse. Tal oli lamp
käs ja lai walgusejuga langet Sakeusele.

„Uhaa!“ ütles kōff ja tuli wälja.

Ta pani lambi trepile, läks otseteed Sakeu-
se juurde ja küsis:

„Kas sulle selle wee andis?“

„Wõtfin ise“, wastas Sakeus.

„See on minu weisi!“ kirjendas Polly. „Si-
na, muist ori, wõtsid selle, sina waletaja, waras,
koer!“

Sakeus ei wõstunud kõige selle peale mi-
dagi, waid hakkas ainult uuesti Pollyd süü-
distama, et see kärkseid pudingusse lastwat.

Kõra, mis nüüd tõusis, meelitas magamis-
kuurist teisi siina; kõik seisis saltade kaupa,
külmetasid ja kuulafid hõwitusega meeste was-
tastikku kirumist.

Polly kirjendas neile:

„Kas ei ole see selle wäikse pōrja poolt
juurebõrane? Minu weisi!“

„Wõta oma weisi“, ütles Sakeus ja küffas
weenõu ümber. „Tarwitasin teda!“

Kōff pistis talle rusika silma alla ja küsis:

„Kas näed seda?“

„Jah“, wastas Sakeus.

„Seda annan sulle maiststa.“

„Kui julged!“

Seal kajas äkki paar rutulist lõõki, mis

anti ja samal filmapilgul tagasi saadi. Pealt-
waatajad hirmusid laginal — see oli ju lõbus
pilt.

Sakeus aga ei jõudnud kaua wastu panna.

Pime, paks tiirlane oli wihane kui tiiger,
aga ta kõsiwarred olid liig lühikesed, et kōkale
midagi teha. Wintaks tuius ta kõrwale, kolm,
neli samm uile platji ja tuffus siis maha.

Kōff põõras teiste poole.

„Jah, seal ta nüüd seisis. Sa? seisis! Sõdur
lõi ta maha!“

„Mun, ta on jurnud!“ ütles keegi.

Kōff kehitas õlgu.

„Õlgu!“ wastas ta ülemeelselt. Ja ta tun-
neb enda olevat nagu suur, wõitmatu wõitja
oma pealtwaatajate ees, wiskab pea selga ja
tahab oma luuguidamist weel kaswatada,
muutub kirjanduslikuks: „Wõtku teda tont“,
ütles ta. „Kas seisis. Kas on ta wähest ameerik-
lane Daniel Webster? Tuleb ja tahab mind
õpetada pudingit teetma, mind, kes kindrali-
tele teetnud?! On ta rohulagendiku kolonel,
küsin ma?“

Ja kõik inimestajid Polly kõnet.

Nüüd tõusis Sakeus jälle maast ja ütles
täpelt sama kthotifelt ja sama trotsiwalt kui
enne:

„Tule siia, argpüks!“

Mehed mõnõgafid lõbu wõõrast, kōff aga nae-
ratas kaastundlikult ja ütles:

„Lollus! Sama hästi wõin ju selle lambi-
ga wõidelda!“

Ütles, wõttis lambi ja läks pikkamisi jälle
kuuri.

Plats jäi wimedaks ja mehed läksid maga-
miskuuri tagasi. Sakeus wõttis oma särki,
wõõnas selle hoolikalt wälja ja pani selga.
Siis läks temagi pikkamisi teiste taga kuuri
puhkama.

3.

Järgmisel päewal põlwitab Sakeus wäl-
jas rohulagendikul rohus ja määrab õliga oma
masinat. Wäike on täna sama teraw, ja ta sil-
mad jooksewad tal prillilaaside taga hīgi kōis.
Äktselt astub hobune paar samm u edasi — ei
tea kas ehmatas midagi wõi nõelas teda mõni
putukas. Sakeus karjatab ja kargab püsti. Mi-
nu aega hiljem hakkab ta oma pahemat kätt
õhus edasi ja tagasi õõtsutama ja kiresti edasi
ja tagasi löõma.

Mees, kes pisut laugemal rehaga sõidab,
peab hobuse kinni ja küstib:

„Mis sul on?“

„Tule filmapilguks siia ja aita mind!“
wastab Sakeus.

Kui mees tuleb, näitab Sakeus talle oma
werist kätt ja ütles:

„Masin lõikas mul sõrme maha — praegu! Otsi sõrm wälja, mina ei näe hästi!“

Mees otsib ja leiab sõrme rohuft. Sõrme kats lüli. See hakkas juba surema ja nägi wälja nagu wäike furnuukeha.

Sakeus mõtab sõrme kätte, silmitses seda õrnatundlikult ja tähendab:

„Jah, see ta on. Kannata filmapilt, hoia ta kinni!“

Sakeus tõmbab järgi wälja ja rebib selle küljest kats riba; ühega seob ta oma kae kinni, teisesse mäsib ta mahalõigatud sõrme ja pistab taskusse. Siis tänab ta seltsimeest abi eest ja istub jälle masinale. — Ta pani peaaegu õhtuni wastu. Kui ülewaataja tema õnnetusest kuulis, pahandas ta temaga ja saatis ta koju.

Õstmine asi, mis Sakeus tegi, oli see, et mahalõigatud sõrme alles hoidis. Piiritust tal ei olnud, sellepärast walas ta masinaõli pudelisse, pistis sõrme sellesse ja forkis pudeli kinni. Pudeli peitis ta oma woodisje olefoti alla.

Mädal aega oli ta kodus; ta sai kätte ägedad walud ja pidi seda päewal ja õõsel paigal hoidma; ta lõi enesele pähe, sai palawiku toogu kehaste ja lamas ja kannatas ja märatjes hirmjasti. Nii tegewuseta polnud ta veel iial olnud, isegi mitte mõne aasta eest, kui miin plahwatas ja ta filmad wigaseks tegi.

Et ta wiletsat seijuforda weel wäljakannatamatamaks teha, tuli kofk Polly ise jõõgiga ta woodi ette ja kajutas juhuft haawatu wõtkmiseseks. Wastajed lõid sel ajal nii mõnigi sõnalahingu, ja sündis enam kui kord, et Sakeus pidi suu seina poole pöörama ja hambad waitides kofku pigistama, sest et ta wastajale midagi ei suutnud teha.

Lõpmatult tulid ja läksid walurikkad päewad ning õõd, tulid ja läksid wäljakannatamata pikaldusega. Niipea, kui see tal wõimalik oli, hakkas Sakeus woodi serwal istuma, ja päewal hoidis ta usse rohulagendiku ja taewa poole lahti. Tihti istus ta awasjuul ja kuulas niidumasiinate häält kaugel eemal, ja siis kõnles ta waljusti oma hobustega, nagu oleksid need ta ees.

Uga tige Polly, kawal Polly ei suutnud teda niiduki rahule jätta. Tuli ja wiskas usse ta nina eest kinni, üteldes, et tuul tõmbab; tuul tõmbawat hirmjasti ja tema ei wõiwat seda subada. Siis maarus Sakeus wiha pärast meele tuma woodist wälja ja saatis talle mõne saapa wõi pingi järele, ja alati oli tal tõige palawamaks soowiks, kofka eluajaks sandiks teha. Uga Sakeusel ei olnud õnne; ta ei wainud silitada ja ei tabanud siis ta iial märki.

Seitsmendal päewal oli ta seletanud, et tahab kõõgis lõunat süüa. Kofk wastas, et ta tema külasõõiku ei taha. Sellejuure asi siis jäi

ja Sakeus pidi tänagi oma toidu woodis wastu wõtma. Ta istus mahajäetult ja läks igawuse pärast kõmeraks. Müüd teadis ta, et kõõf tühi oli, kofk oli oma abilistega wäljas rohulagendikul lõunat wõimas; ta kuulis neid lauldes lahkuwat ja nii koduswiibijat hirwitawat.

Sakeus tuleb woodist wälja ja wangub kõõki. Ta waatab ringi ja ajaleht seisab oma kohal; ta mõtab selle ja wangub oma magamisküüni jälle tagasi. Siis pühib ta prillid puhtaks ja hakkab kuulutuste suuri, kenu tähti lugema.

Möödub tund, möödub kaksik — tunnid läksid müüd nii ruttu! Wiimaks kuulis Sakeus, et moonawanker tagasi tuli, ja kuulis kofa häält, kes abilistele käsu andis nõud puhtaks küürida.

Müüd teadis Sakeus, et ajalehe puudumine ilmsiks tuli, see oli just see filmapilt, mil kofk oma biblioteeki läks. Ta mõtles filmapilgu ja doppis siis lehe oma woodi olefoti alla. Põlut aja pärast mõtab ta selle sealt jälle wälja ja pistab põue. Ta ei tahtnud lehte enam teisele tagasi anda!

Möödub minut.

Siis lähenerwad magamisküünile rasked sammud; Sakeus pikutab ja wahib laffe.

Sisse tuleb Polly.

„Mis, kas on minu leht sinu käes?“ küsib ta ja jääb keft rummi seisma.

„Ei!“ wastab Sakeus.

„Jah, on!“ susistab kofk ja tuleb lähemale. Sakeus tõuseb istukile.

„Minul sinu lehte ei ole! Kasi kuradile!“ ütleb ta ja saab wäga wihaseks.

Müüd aga wirutab kofk haige mehe maha ja hakkab woodit läbi otsima. Uga ei leia midagi.

„Sinu käes ta on!“

Selle juure ta jäi. Ja weel minnes, juba wäljas õues, pööras ta weel kord ümber ja kordas:

„Sina wõtsid ta! Uga kannata, sõber!“

Müüd hakkab Sakeus tigidasti naerma ja ütleb:

„Muidugi wõtsin! Mulle on seda waja, sina muft pörsas!“

Müüd aga muutus kofa papagoinägu otse tumepunaseks ja õnnetustkuulutaw ilme tuli ta wõrukaelabilku. Ta waatas Sakeuse poole tagasi ja ümises:

„Jah, kannata aga!“

Järgmisel päewal jadas pikewihma. Jõgedena woolas wihma taewast, pietsutas nagu rahe wastu maju ja täitis kofa weendud juba

homonifil wara täis. Kõik mehed olid kodus; mõned nõelufid wilkatotte, teised parandasid tööriistu või teritafid nuge ja niidumafinaid.

Kui lõunahüüie kajas, tõusis Sakeus woot dilt, kus ta istus, ja tahtis teistele söögittappa järgneda. Kuid wäljas wõttis Polly ta wastu — see oli talle toitu toomas. Sakeus waidles wastu, tema olla otsustanud niilid teiste hulgas süüa, ta käsi olla parem ja palawik puududa.

Koff wastas, kui ta süüa ei tahta, mis tema toowat, siis ei saawat ta midagi. Ta wis- kas plekist kauki Sakeuse wootile ja küsis:

„Kas sulle see wapest weel küllalt hea ei ole?“

Sakeus läks wooti juure tagasi ja leppis oma saatusega. Kõige õigem oli antud toitu wastu wõtta.

„Millise seasupi ja täna jälle oled teetnud?“ urises ta ja asus kauki kallale.

„Kanasupp!“ wastas koff. Ja iseäralik wälk wilkus ta silmist. Siis pööras ta ja läks.

„Kanasupp?“ iimises Sakeus oma ette ja otsis supi oma pimedate silmadega läbi. „Mii- juguné walelik, mis kanasupp see on!“

Uga oli liha soustiga.

Ärtihelt jai ta suhu küki, — millest ta aru ei saanud. See ei lafknud ennaft lõigata, on kont, mille peal wintuske liha, ja kui ta seda lõuwal on närimud, wõtab ta küki juust ja sil- mitfseb seda.

„See koer wõib oma kondid ise süüa!“ iimifseb ta ja lähneb läwete seda selgemini silmit- fema. Miku korda waatab ja keerutab ta seda. Ärti ruttab ta wooti juure tagasi ja waatab pu- delit, milles ärälõigatud sõrm — pudel on ka- dunud.

Sakeus lähneb söögiruumi. Surnukahwatult, wistustistud näoga jääb ta läwete seisma ja ütleb kõikide kuuldes kofale:

„Ütle, Polly, kas see ei ole minu sõrm?“

Ja tõstab fondi kõrgele.

Koff ei wasta, aga hakkab naerma.

Sakeus tõstab ühe teise asja ules ja ütleb:

„Ja, Polly, kas see ei ole minu küüis, mis sõrme küljes oli? Kas mina ei peaks teda tundma?“

Niilid said kõik mehed laua juures tähele- panelikult ja silmitfesid teda imestades.

„Mis sul dieti on?“ küsis keegi.

„Veidfin oma sõrme, oma mahalõigatud sõrme söögi seest“, seletab Sakeus. „Polly kee- tis ta ära ja tõi mulle minu toidus.“ Siin on küüis ka.“

Niilid hakkasid kõik waljuusti naerma ja kõik hüüdsid segamini:

„Ta teetis sinu oma sõrme ja andis sulle

füüa? Oled jellest, nagu näen, küki ära ham- mustanud ja ühe külje ära närimud!“

„Ma ei näe hästi“, wastas Sakeus, „ei teadnud — ei arwanud — —“

Siis aga äkki pöörab ta ja lähneb uksest wälja.

Ülewaataja pidi toas rahu muretsema. Tõu- jis, pööras kofa poole ja ütles:

„Keetfid ja sõrme teise liha seletfis, Polly?“

„Ei“, wastas Polly. „Suur Jumal, kuidas ma seda wõikfin? Kelleks Te mind õige arwate? Keetfin ta temale teises pajas“.

Uga sõrmelugu andis meestele kogu õhtu- poolfikuts naerda; nad waidlesid ja naersid selle üle kui hullud, ja koff rõõmustas kui meeletu.

Sakeus aga oli kadunud.

Ta oli wälja läinud wõhulagendikule. Wih- ma jadas weel ifka ja kusagil polnud warju. Sakeus aga rändas edasi ja edasi üle rohula- gendiku. Kandis haiget küüt fidemes ja warjas teda, niipalju kui oskas, wihma eest; ise oli ta kontideni märg.

Uga ta rändas edasi.

Kui widewik kätte jõuab, jääb ta seisma, waatab walgumalgel kella ja lähneb siis sama teed jälle tagasi. Raskest sammul lähneb ta läbi niifuwälja, nagu oleks ta aja ja tee dieti wälja arwanud. Kell kaheksa jõuab ta jälle tallu tagasi.

Silm on niilid härtja pime. Ta kuuleb, et mehed söögiruumis sõuwad, ja kui ta läbi aina waatab, uhub ta kofka ka seal nägemat, ja ni- melt heas tujus.

Ta lähneb maha juurest tallide juure, kus ta katufe alla poeb, sealt pimedusse wahtides. Rohutirtsud waikivad, kõik on wait, ainult wihma sajab weel ifka, ja aeg ajalt lõhestub wälk taewa ja kaob wõhulagendikku.

Wiimaks kuuleb ta, et mehed õhtusöögit tulerwad ja magamisküüni ruttawad, kirudes ja jookstes, et mitte märjaks saada. Sakeus ootab weel tunni, kannatlikult ja ifemeelselt, siis lähneb ta kööki.

Seal on weel tuli, ta näeb üht meest kolde ces, ja astub rahulikult fiske.

„Tere õhtust!“ ütleb ta.

Koff waatab teda imestades ja ütleb wit- maks:

„Täna õhtu ja enam süüa ei saa“.

Sakeus wastab:

„Hea küll! Uga siis anna mulle kükife seepi, Polly. Särk ei saanud eile puhtaks, pean teda weel kord pesema“.

„Mitte minu wees“, ütleb koff.

„Nimelt. Siin nurga juures.“

„Ühtlen sulle, ära tee seda!“

„Kas seepi saan?“ küsib Sakeus.

„Annan sulle seepi!“, fiseudab koff.

„Wälja!“

Ja Sakeus läheb wälja.

Ta võtab weenõu, viib nurga juure, otse kõõgiatna alla, ja hakkab wees sulistama. Kõrk kuulab jeda ja tuleb wälja.

Ta on täna suur ja üleolew nagu ei iial enne ja läheb pikkamisi ja wihaselt Sakeuse juure.

"Mis ja siin teed?" küsib ta.

"Ei midagi. Pefen särki!" wastab Sakeus.

"Minu wees?"

"Muidugi!"

Kõrk tuleb lähemale, kummardab weenõu kohale, waadata tahtes, kas see tema oma on, ja otsib weest särki.

Niiud võtab Sakeus revolwri haawatud läe sidemest, hoiab selle otja koka kõrwa juures ja lasjab.

Nõrk kõmatas kajas wälja märga öösje.

5.

Kui Sakeus hilja öösel magamisruumi tuli, et puhkama heita, ärkasid mõned ta seltsimehed ja küsivad, mis ta wäljas nii kaua teinud.

Sakeus wastas:

"Ei midagi. Lasstin Polly maha".

Seltsimehed tõusid küünarnukkidele, et paremini kuulda.

"Lasksid ta maha?"

"Jah".

"See oleks ometi hull. Kuhu ja talle lasksid?"

"Pähe. Lasstin kõrwaist läbi, kuul läks ülespoole".

"Wõtku tont. Ja kuhu ja ta matsid?"

"Rohulagendikku, lääne poole. Andsin talle ajalehe kätte".

"Seda tegid ja?"

Mehed heidawad jälle magama.

Pisut aja pärast küsib üks nendest weel:

"Jäi ta kohe surinuks?"

"Jah", wastas Sakeus, "peaaegu kohe. Kuul läks tal ajust läbi.

"Jah, see on kõige parem laseng", ütles mees. "Läheb kuul ajust läbi, siis on see surm".

Ja siis jääb kuur ehk küün jälle vaikjeks; kõik magawad.

Ulewataja nimetas uue koka abilistest; see oli asjaga wilunud ja rõõmustas, et Sakeus ta ülema oli tõrvaldanud.

Ja kõik läks endist moodi kuni lõikuseeni. Pollyst enam ei rüügitud; ta oli surinud, puhkas kufagil rohulagendikus, kust niisu pead ära kistud. Polnud enam midagi teha.

Kui oktoober tuli, läksid töölijed Billyboryst lähemasje linna ühist lahkumisejoomingut pidama. Kõik olid sel külmapiigul paremad sõbrad kui iial enne ja tänasid üksteist kõigest südamest.

"Kuhu sina läheb, Sakeus?"

"Lähem pisut kaugemale lääne poole," wastab Sakeus. "Wähast Whomingi. Uga talwel lähem metja puid raiuma".

"Siis saame seal kofku. Nägemiseni, Sakeus. Head teed!"

Mehed lahkusid üksteisest igasje ilmataarde. Sakeus reisis Whomingi.

Ja rohulagendik seisab kui ääretu meri, millele oktoobripäike oma pikki kiiri heidab, mis jarnanewad wälkumatele naasflitele.

Peremees majas.

Hindostani jutuke.

Noor abielumees küsis ijalt, kes õieti majas peremees olla — mees wõi naine. Isa waeratas ja wastas:

"Annan sulle, mu poeg, sada kana ja kahehobuse wantri. Loo kadad wantrisse ja minne teele, igast majast, kus mõni abielupaar elab, küsides, kes majas peremees on. On naine peremees, jäta sinna kana, on peremees mees, siis anna temale teine oma hobustest."

Kui noormees juba üheksakümme üheksa kana oli wälja jaganud, jõudis ta ükste talumaja juure ja küsis seal oma harilikku küsimusega, kes majas peremees on.

"See olen isegi mõista mina", wastas talumees uhke iseteadusega.

"Kas wõid jeda tõendada?"

Talumees kurtus oma naise ja see tõendas jeda jüdisti, mis mees ütlenud.

"Noh, wali omale teine minu hobustest", ütles külaline rahulolles.

"Noh, siis soowisin kõrwi".

"Wõta ta!"

Uga niiud tõmbas perenaine oma mehe kõrwale, ja pikema omawahelise jutu järele ütles talumees:

"Arwan, et parem wõtan ometi künli."

"Tühj jutt — jaad kana!" ütles külaline ja jõitis tühjalt koju.

Esimene lumi.

Prantsuse kirjanik Guy de Maupassant.

Pehmelt kumerdab promenaad ümber sini-
se meriranna. Kaugemal, paremal pool lan-
geb järjult lahusemalt Esterel järve ja pa-
neb filmavaatele hulga teravat, haruldajest
wormitus mäetippudega, nagu neid lõuna-
maal leida on, jaladusliku piiri.

Pahemat kätt jinnavad lõpmata meres saa-
red Sainte-Marguerite ja Saint-Honorat, ai-
nult tuues nende turjal on näha.

Terwet juurt merilast mööda, kõige Can-
nes ümber toondunud taljude jalge ees, näe-
wad villad magama uinunud olewat heleda
pääte järel. Nad paistavad taugele, need wal-
geo juwilao, mis nagu lumehelbed tumerohe-
liste mägede peale puistatud. Jalud seijuvad
just promenaadi ääres, mille vastu tajaristi
laine kohjuvad. On ilus, soe ilm. Soe tal-
wepäew, mille üle waewalt järele tuuleõht le-
wib. Üle aiamaaliride paistavad tuldse puu-
wiljaga täidetud apelsini- ja tsitronipuud.
Daamid jalutavad aeglaselt alleedel, ajavad
juttu ja waatlewad oma mängiwaid lapsi.

* * *

Praegu astub noor daam oma ilujust ma-
jast, mille üts wiib wälja promenaadile.

Ta jääb filmapilguts seisma, waatleb ja-
lutajaid, naeratab ja heljub wäsinud jannul
pingile, mis mereääres. Wäsinud lähiteest
teest istub ta hingeldades pingile. Ta nagu on
kahnatu. Ta kõhib ja surub omad läbipaist-
waw sõrmed huultele, nagu tahaks ta wäpust-
tuft, mis teda ähwardab maha murda, selle-
läbi pehmenada.

Ta waatab päiteest ülenjutatud taewast,
waatab toredat Estereli mäetippu kaugel ta-
gaseinal, waatab kawa üle sinise, waitse, ilusa
mere. Siis naeratab ta ja sõistab: „D, kui õn-
nelik olen!“

Ta teab, et peab jurema, et ei näe enam
lewadet, et aasta pärast kui promenaadil ja-
lutawad samad inimesed oma suuremaks kas-
wanud lastega rõõmsalt hingates sooja õhku,
luna nende südamed täidetud on armu, õnne
ja lootusega waadates üle sinise mere, kuna
tema waene forjus musta lülma mulla all,
tamme kirstus juba kõdunenud on, ja siidileit,
mis ta määranud furnurilüks, weel ainult mõ-
ned fondid ümbritseb.

Teda ei ole enam. Kõik elumõnujused on

teistele, temale on lõpp kõigis — lõpp iga-
wejets ajaks.

Teda ei saa olema. Ta naeratab ja hingab
jüगतwalt oma haigetesse kopsudesse aedade
lillelõhna.

Ja wajub mõtetesse.

* * *

Tulewad mälestused. Nelja aasta eest läts
ta Normandia mõisnikule mehele. Ta oli tu-
gew, pruunits põlenud, laiaalgadega mees,
mute tart, aga rõõmameeleline. See abielu
sobitati tema teadmata, rahalistel põhjustel.
Ta oletis heameelega ei ütelnud, kuid ütles
justi ja, et ipale ja emale põnatuulelik olla. Ta
oli elurõõmus, lõbus, waitse pariisi netu.

Ta abitaas wiis teda oma lossi Norman-
dias. See oli suur, raste kiviheitus, mis ümb-
ritjetud hiigla suurtest puudest. Kõrged tuu-
jed katjid waljawaate, paremal pool mõis ai-
nult lõpmata madaliku näha, tühja ja kur-
ba, mis unni rentniku majadeni ulatas. Kiti-
jas sõidutee wiis lossist maanteele, mis oli kol-
me kilomeetri kaugusel.

D, kõik tuleb kalle meelde; tema kohale-
jõudmine eimesel päewal, iga murk uues ko-
has ja ükildane elu selles.

Kui ta seetord wanriist wälja astus ja wa-
na waja waatles, hüiidis ta naeratades: „Plus
ei ole ta mitte!“

Ta mees naeris temaga ja wastas: „See
on ükskõik, elada mõib siiski tema sees. Seda
jaad ja nägema. Mina ei tunne küll igawust
jini elades.“

Esimene päew läts kallistustes ja suud-
lustes mööda ja ka tenta leidis, et jugugi mit-
te igaw ei olnud. Jägnisel päewal algas
uuesti armumäng ja nii kadus warsti nädal.

Siis hakkas ta maja enese maitse järele
jeadma. See mõttis terwe kuu aega. Üks päew
kadus teise järele tähelpanemata, kuid siiski
paljundudwa töö juures. Ta õppis nii mõne-
gi asja tähtjust ja hinda tundma, mille poale
ta enne ialgi ei olnud mõtelnud. Jmestades
jati ta teada, et on inimesi, keda munade hind,
mis kord kõrgem, kord madalam, aasta aega-
de järele, huwitab.

Üli suwi. Ta jalutas põldudel ja waatles
töötajaid. Soojus ja rõõm aratassid ka tema
südames wastuheli.

Sügise tuli. Ta mees hakkas jahil käima. Hommikku wara lahkus lõssist oma kahe koe-raga, Medori ja Mirza saatel. Nii jäi naine terveks päevaks üksi, ilma et kurbtuft oleks tunnud Henry äraoleku pärast. Ta armastas teda, aga ta ei puudunud temal mitte. Kui mees õhtul jahilt koju tagasi pööras, siis andis tema naine jahikoertele terve oma õrnuse, silistas neid väsimatalt, hüüdis neid kõige armjamate nimedaga, mis temal iialgi meelde ei oleks tulnud oma abikaasale anda.

Mees jutustas temale iga õhtul jahist, kirjeldas talle kohti, kus ta põldpüüd näinud, imestas, et ta oma rentniku ristihelina põllul jäneseid ei olnud silmanud, oli pahane, et M. Lechapelier Le Havre'st alati tema piiri ääres walwas ja metsloomi, mis tema, Henry de Barville, jälgis, maha lastis.

Naine vastas talle: „See ei ole temast ilus,“ ise aga mõtles teiste asjade peale.

Tuli talw. Külma, wihmane Normandia talw. Võmata wihmajujud jahijesid herastemaja katusele, teed muutusid poristeks jõgedeks ja madalik juureks sooks; umberringi ei olnud midagi muud kuulda, kui wihma müra ja midagi elawat, peale wares-te parwede näha, mis märjalt maalt kui must pilw lendu tõusis.

Harilikult tuli widewikus neid inetuid lindre terve kari, nad lendasid kuusepuudeesse, mis kasvafid maja pahemal pool. Terve tund lendasid nad puuladwus, kraakusid ja näisid tülitsewat, kus juures nende mustad tiivad hallide okste põhjal inetult silma paistsid.

Iga õhtul waatas proua neid, ta süda jäi külmaks, ja kui bö troostita, üsifikule madalikule lasus, täitis ta hinge lootusetu, õudne kurbtus.

Ta kõlistas siis kartlikult ja palus tuld tuua ja istus kaminale ligemale.

Ta põletas hulga puid, ilma et tal lorda oleks läinud niiskeid, külmi tubasid soendada. Terve päew külmetas ta, igalpool, jalongis, lõunalaual, oma magamistoas: Tal oli tundmus, nagu oleks külmus ta kontide üdise tunginud. Abikaas tuli alles õhtusöögiks koju, sest ta jahtis kirglikult ja peale selle waatas nii mõnegi talwe töö järele.

Harilikult tuli ta portisena, aga heas tujus, hõõrus käsi ja hüüdis: „Meesugune hull ilm!“ Eht jälle: „Kui tore, et tuli kaminas!“ Mõnikord küsis ta: „Kuidas lood on? Oled ja ta rõõmus?“ Ta oli õnnelik, terve, tal ei olnud ühtegi soopi, mis tema lihtne elu ei oleks mitte täitnud.

Detsembri algul, kui lund sadama hakkas, muutus ääres õht wanas lõssis, mis mitme

jaja aastase külmuje enesesse peitnud näis olewat, proua õrna kehale wäljakannatamataks, nii et ta ühel õhtul oma meest palus: „Kas ei võiks ja mitte keffkütte sisse seada lasta, armas Henry? Siis tuuwalhid natuke ne müürid. Ütlen sulle, et külmetan hommikust õhtuni.“

Mõte, wanas lõssis keffkütet sisse seada, näis mehele nii hull, et ta täitsa keeletuks jäi, ta oleks paremini mõistnud, et oleks lubanud koertel Sevreportjelaan taldreketest jüüa. Siis aga hakkas ta waljusti naerma ja hüüdis: „Keffkütte? Siia keffkütte? See ei ole mitte paha nali!“

Naine aga palus: „Ütlen sulle, et külmetan böb ja päewal, mu armas. Sa ei tunne seda, sest et jul alati liigutust on, mina olen aga külm kui jää.“

Võpuls vastas mees ikka weel waerdes: „Müüd on aga küll. Rõigega peab harjuma. On ka tervele parem, kui mitte kuumis tubades ei elata. Warsti saad ja seda tundma. Meie ei ole partiisafed, et elaksime soojakastides. Ja peale selle seisab kewade ufje ees.“

Jaanuari algul jäi juur walu proua de Barville'le osaks. Ühe jalutusjõidu ajal juhtus õnnetus, mille läbi tema mõlemad wanemad surma said. Ta sõitis Pariisi ja tundis kuus kuud walu ja ahastust selle ootamata õnnetuse üle.

Juusad juwepäewad äratasid tema hinge jälle elule ja kuni sügiseni läks aeg kurnameelsuses mööda. Kui efinesed tumedad päewad kätte jõudsid, mõtles ta efinest lorda oma tulewiku peale. Mis pidi tema tegema? Mitte midagi! Mis mõis elu talle jakkuda? Mitte midagi! Misjuguised ootused ja lootused wõtsid ta südant rõõmustada! Mitte ükski! Ürst, kellest ta lord küsinud, seletas, et tal lapsi ei saa olema.

Weel rohkem, weel walusamalt kannatas ta külma. Lähendas omad wärisewad käed tusele kaminas. Tule kuumus põletas ta nägu, wärinad aga jooksid üle selja. Ta wärikses peabest kuni jalatallani. Tubades ja korridorides tõmbas ja jääne tuuleõhk tungis sisse, kui wihane waentlane. Ta puhus oma külma hingeõhku järeliätmata prouale üle näo, kätte ja kaela.

Jälle palus ta oma meest, keffkütet sisse seada. Ta mees aga waatas talle otja nagu nõuaks ta kättejaamatut. Meisugune sissejead näis talle täiesti wõimata.

Kord, kui ta äriasjus Rouenis oli, tõi ta oma naisele piisikese wassije jalasoendaja-aparaadi kaasa, mis ta waerdes „kantawaks keffkütteks“ nimetas ja mõtles, et sellest on küllalt,

et igameheks ajaks omalt naijelt külmatunde eemale peletada.

Detsembri lõpul ei jõudnud ta enam sellele elule vastu panna ja kord õhtulaua liijis ta kartlikult: „Ütle, armas Henry, kas ei mõits meie paariks nädalaks Pariisi sõita?“

„Mees oli sõnatu.“

Pariisi? Pariisi? Mis meil siin wiga elada? See ei lähe! Sin on meil wäga hea. Misjuguuste mõtete peale ja ei tule.“

Proua kogeles: „See oleks meile heaks meelelahutusel.“

Mees ei mõistnud, mis mõtles naine. „Misjuguust meelelahutust on sinul siis waja? Teater? Seltzfond? Söögid? Sa teadsiid ju wäga hästi, kui siia tulid, et siin jarnafeid asju ei ole.“

Naine aga luges sõnadeist, eriti hääletolast, millega sõnad wõeldud olid, etteheiteid ja waitis. Tal oli waitne ijeloom ilma tahtejõuta ja julguseta wõitlusel.

Jaauaril läks külm juuremaks. Igal pool kattis lumi maad.

Ühel õhtul, kui jälle wareste pilwed raagus puudel keerlesid, hakkas ta tahtmata nutma.

Ta abikaas astus sisse ja küsis imestanult: „Mis on sinuga?“

Ta oli õnnelik, täiesti õnnelik, ei olnud ilalgi teist elu ja teist ilu soowinud. Ta oli sellel kurwal maal jändinud ja üleskaswanud ja armastas teda ihust ja hingest.

Ta ei mõistnud, et keegi wõis meelelahutuste ja mõnujuguuste järele igatseda. Ei mõistnud ta seda, kuidas wõis talwet kufagil teises paigas mööda saata kui sulwet. Ei mõistnud ta seda, et kewade, juwi, jügi ja talw paljudele inimestele uue ümbruskonna ja uusi lõbusid tuua wõiksid. Naine ei suutnud midagi wastata ja pühkis ruttu omad silmad kuivaks. Wiimaks lausus ta kartlikult: „Mül oli . . . ma olen natukene kurb, mul oli igam. . .“

Siis aga ehmatas ta, kui seda ütelnud oli ja lijas ruttu juurde: „Ja siis. . . oli mul natukene külm.“

Ta mees wihastas nende sõnade üle.

„Ah, muidugil. . . jälle sinu mõtted kesküttest. Kui rumal. Ja kõige selle juures ei ole ja kordagi enmast ära külmetanud selle ajaga, mis ja siin oled.“

* * *

Tuli õö. Proua de Parville läks üksi oma magamistuppa, mis ta eriti enesele sisse seadnud oli. Heitis woodi. Ka seal külmetas ta ja mõtles: „Mii läheb see edasi, itka edasi, kuni surmani.“

Mõtles oma mehe peale. Kuidas wõis ta wõelda: Sa ei ole enmast selle ajaga, mis ja siin wiibid, weel kordagi külmetanud!

Tal oli waja haigeks jääda, et mees mõistaks, kuidas ta kannatab!

Pahameel mõttis ta üle wõimust, meeleheitlik pahameel, mis kartlikudele ja nõrka-dele omane.

Ta peab kõha jaama; ta mehel oleks siis kindlasti kaastundmust temaga. Ta peaks arsti järele saatma, kui ta teda kõhima kuuleb.

Naine tõusis paljajalu woodist. Lapjil mõrte jundis teda waeratama.

Ma tahan keskütet, ja ta peab selle sisse seadma. Tahan kõhida nii palju, et ta teigi ei wõi.

Proua de Parville istus wõriides toolile ja ootas — üks tund, teine tund. Ta wärises, aga ei tunnud, et enmast ära külmetab, ja wõttis nõuks weel rohkem külmetada.

Tasakepi läks ta omast toast, hiilist trepist alla ja awas aeda wiidwa ukse.

Maa magas surmaund lume kätte all. Ta wajas paljade jalgadega külma, pehmele lumesse.

Üksilm tungis kui noapiste südame, ta astus siiski edasi ja mõtles: wähemalt kuni kuuskedeni pean minema.

Läks piikete sammudega, hingeldades, siis iga kord kui ta jalad lund puudutasid, oli tundmus, nagu lämbuks ta walust ja külmaist.

Õhimeist kuuske puudutas ta käega, et tõendust jaades, et mma plaani korda jaatnud oli, ja pööras siis tagasi. Mitu korda pidi ta maha langema, nii kangeks oli ta külmanud. Aga enne weel kui ta majasse astus, istus ta wimesse maha ja tõrus sellega oma rinda.

Siis läks ta oma tuppa ja heitis magama. Lõuni aja pärast tundis ta, nagu oleks kõris sipelga pesa ja et üle terve keha sipelgad jooksewad. Ta jäi siiski magama.

Hommikul kõhis ta ja ei suutnud üles tõusta. Tal oli kopsupõletik. Oma jampsimistes palus ta alataja keskütet sisse seada. Arst nõudis ka seda ja Henry andis järele, ehk küll paha meelega.

* * *

Paranemine ei tahtnud kordagi tulla. Haigege kopsude tõttu oli ta elu hädaoohus.

„Kui ta siia jääb, ei ela ta külmil talwepäewi mitte üle,“ ütles arst.

Nii sõitis ta lõumamaale.

Sõitis Cannes'i, õppis päikest tundma, merd armastama ja hingas õitswate apelsiinipuude lõhna.

Kewadel pööras ta põhja tagasi.

Kartus elas ta südames, et jälle terveks jaab ja talve külmas Normandias mööda peab saatma; ja abati, kui ta ennaft termema tundis olewat, awas ta ööjel aknad ja unistas Wahemere rannast. . .

Ta sureb nüüd ja teab seda. Ja on õnnelik.

Awades ajalehe, mis ta kaasa toonud, loeb ta: „Ghimene lumi Pariisis. . .“

Ta wärišeb; naeratab siis. Waatab Esterele poole, mida loojaminev päike punaseks wärwib; waatab laia sinist taewast, laia sinist merd ja tõuseb üles.

Neglatjel sammul lähed ta maja poole ja jääb mõnikord seisatama, et kõhida; sest ta on kauaks wälja jäänud, ilm on jähedaks muutunud ja tal on külm, natufene külm.

Kodus leiab kirja oma mehe käest, awab selle ja loeb naeratades:

Mu armas laps!

Uoodan, et ju käsi hästi käib, ja et ja mitte just juurt igatjust meie ilusa kodumaa järele ei tunne. Meil on juba mõni päew kange külm ja warsti tuleb wiist lumi.

Ma armastan seda ilma, ja usu, et ennaft hoidma jaan proowi tegemisel sinu kuulsa tekküüttega. . .

Ta ei loe enam, õnnelik mõtte juures, et ta mees siiski tekküüte on siise seada lastnud.

Barem käsi, mis kirja hoiab, langeb aeglaselt rüppe, kuna ta pahema tõstab huulte, nagu mõiks see liigutus kõha, mis ta rinda ahwardab lõhestada, pehmendada.

Neegrilugu.

Saksa kirjanik Oskar Panizza.

Olin parajasti arsti ja noore algajana ajukoja walinud ühes Hamburi idapoolses linnajões. Selle merilinna suur kaubandustegevus oli mind alati meelitanud. Dbawa kaju ja maifuta waesterawitsemisega oli mul peagi laialdane tutvuskond, muidugi enamjaolt ainult alamad inimesed. Elasin täitsa wabalt, peaaegu nagu maal. Olin oma praagijega juwel algust teinud, et oma tulewajest ajukohast, mis mulle senini täitja wõõras oli olnud — wõimalikult head müüet saada.

Suurel wäljal just minu afende ees asujid alalisel suurel karawaanid wõi wähemad salgad, mis koos seisis haruldastest loomadest ja wõõraparastest inimestest. Enamjaolt olid kõik Londonist tulnud ja wotajid siin oma edasijaatmist Euroopa sifemaile.

Üksna lähedal asus ka hullumaja.

Oli ilus juunikuu hommik.

Mu kõnetund pidi parajasti algama. Ühe taaga, mis wiis ootetuppa, kuulsin juba umbes weerand tundi kaswawat suminat ja kõnetõmu, mida siinseal läbistas lapselisa, — kui äkki eeskotta wirtu üks energiliselt lahti kisti ja minu juure tuppa koegi neeger astus.

Kohe neegri järgi tormas tuppa minu teenija, et mulle selgitada neegri korrastast ülespidamist ja end wabandada. Jäma end ehitada lastmata — olla must mees, niipea kui ta minu nime ühelt lugenud — ühe juure tormanud ja siise astunud. —

Kaalusin järgi, et kui must mees minu ootetuppa olesk läinud — olesk ta seal wotajate,

eriti aga laste seas hiiglasuurt paanikat wõinud sünnitada; rahustajin seepärast oma teenijat, lasin ta ära minna ja palusin neegrit kõige jõbralikumalt — istet wõtta.

See mees oli aga mulle wahapeal juba terve kaju igajugu lauseid ja sõnu üle pea walanud, seda kõik kõige wiletsamas keeles:

„. . . Halloh! Teie olete, doktor? — You are the doctor?“ — „Jah!“ — „Mul on Teile miski väga tähtjat teatada; — mul on Teie jaoks üks väga tähtis teade, väga rõõmustaw ja tähtis teade; — väga tähtis ja rõõmustaw minu jaoks, ma ei tea, kas ka Teie jaoks. — Kuid usun, et Teie olete hea doktor, kel on olemas süda, — at least I presume. — Teie usufite waewalt, mis ma Teile jutustaksin, see tähendab, kui Teil on terve pea, — arwan, et Teie kindlasti mitte ei usu, — kuid see on siiski tõsi, — see on hirmsasti tõsi, — see on peaaegu liig hull, et tõsi olla. — I'm a nigger; — that is, I have been a nigger! — Olen olnud neeger! — oh, — olin neeger! — Nüüd ei ole ma enam neeger!“

Siin pean lugeja tähelepanu ühele asjaluule juhtima. Neeger, kes mu ees seisis ja mingi tingimisel istet ei wõtnud — oli must. See mõiks nii mõnelegi tunduda illeltigse märkuse-na; märkus pole aga illeltigne, nagu seda lugeja üegi selle kummalise kabinetiloo lõpul aru wõib saada. Üisan juure: neeger polnud mitte ainult must; tal puudusid üegi need pruunid tindid ja heledamad plekid, nagu neid leitakse kaugeamal ekwaatorist ajuwate suguharude juu-

res. Mees oli täitsa must; täitsa must selle fina-
la warjundiga, mida amaldab ta wärskelt
wärvitud ahjutoru; ihe sõnaga, ta oli eht
Suudan-neeger.

— Ta oli täitsa euroopalikult riides, kan-
dis heledate ruutudega kahetordist palitut, mis
Inglise lõikes valmistatud, elegantset pruuni
wilkkübarat ja selle juure pakse, filmapaisiwaalt
suuri saapaid, mis ta nähtawasti poest ostnud
ja — nende ehitust tundmata — jalas ära oli
wahetanud.

Ta kehahitus oli tugev, ta habemetus
näos asusid paksud huuled, losipigistatud ni-
na, juured rääkivad filmad ja madal, kuid
hästiarenenud otsaesine. —

Bean ütles, et jäärase mehe idumine
minu kõnetundi mulle sugugi meelejärgi ei
wõinud olla. Metšik mustadilmeline paatos,
millega ta — nagu lugeja mäletab, kaunis pea-
letikkawalt mu kabinetti oli tunginud — pani
mind kartma, et ma temast niipea lahti ei saa.

Wahepeal oli kell üks saanud. Dotetoas
istusid inimesed ja sumisesid; nähtawasti oli
tuba tungil täis; ja alalõpmata helises ukse-
kell, tulid uued patsiendid. —

Teisest küljest olin rahutu, sest ma ei tun-
nud küllalt põhjalikult hommitumaa haigusi ja
palawwõös ettetulewaid tõbeid; neegripato-
loogiat ei tunnud ma ammugi. —

Kõnewool, mida mees kogu aeg kõige äge-
damate liigutustega saatis — osutas, et ta
Inglise kultuuriluses oli elanud ja hiljem
Saksamaale oli sattunud, sest Saksa keelt kõne-
les ta Inglise aktsendiga. — Mõtlesin, inglase
peahaigus on, kui ta palawwõös ajub — joo-
mine. — Ja esimene kirj, mis mittetšiwilise-
ritud rahwastes äratas — niipea kui nad õhtu-
maalastega kokku puutuwad — on jällegi wi-
natarwitamine. — Wõib olla, on mehel mak-
sahaigus.

Selles mõttes segasin ta kõnewoolu, millest
ma üht osagi maelele lugejale ette ei taha
tuua:

„Mu armas sõber, olete haige? Mis on
Teil miga?“

„Haige?“ wastas minu must vis-a-vis
ägedalt ja fiksus filmad pärani. — „Haige?
Ei! Pole haige; olen täitsa terve, terwem kui
warem...“

„Kuid, mis tahate Teie siis minust?“ küsi-
sin kaunis pahaselt.

„Palun, herra doktor, olge hea südamega
ja kuulake mind!“ —

Sel minutil tuli mulle meele, et mees ta-
hab eht armuandi. Pähmasin tasku rahakoti jär-
gt, wõtsin sealt wäikese raha wälja ja pakkusin
temale.

„Mis Teil on, doktor?“ küsis neeger ja
tõmbas enese minu kae eest tagasi.

„Weidi raha Teie jaoks, et Teid aidata!“

„Raha?“ küsendas ta. Mul pole raha wa-
ja, mul on omal raha!“ — Ja ta raius oma
parema üllisuure käega wästu püksitaskut. —
„Raha on mustus!“ lijas ta juure ja tõi oma
enorm musta käpaga terve humniku raha pük-
sitaskust ning hoidis need wärisedes minu ni-
na ees. — „Siin, doktor, kas tahate raha? —
Raha on mustus!“ puhkis neeger ja astus sam-
mu lähemale, mind oma filmade walgete kuu-
sidedega täitsa õgida püüdes.

Kui nägin seda musta kätt oma filmade ees
wärisewat, nägin peopesas rohkes hulgas kuld-
hõbe- ja wäikraha segamini paisatult, nägin
musti sõrmeküüni ahwliku hõlwiga, kui nuu-
sutasin iseloomulikku neegrihaaju, siis wõttis
minust wõimust tunne, et asun neljasilma all
loomaga, kes mind iga minut oma käpaga ma-
ha wõib liüa. Otustasin seepärast wõimali-
kult miitakas olla, et seda ärritatud inimest
weidi rahustada.

„Juba kaks aastat olen excentric dancer
Royal Garden'is Londonis, doktor! Ja olen
palju räpast raha teinud!“ — Mu küllaline
näitas kaht rida suurekallibriitisi hambaid.

„Ütelge mulle, mis Teile haiget teeb“, al-
gasin oma poolt wäga rahulikult ja wastutule-
likult, „et wõiksin Teid aidata. Seal sees
ootab mind ligi wiiskümmeend inimest!“ lijasin
juure, käega ootetoa uksele osutades.

„All right!“ sõnus neeger, tõmbas oma
hiigla lihatohmaka jälle paremast püksitaskust,
seadis enese sirgu ning jatkas: „Olen pärit
Pululist...“

„Minu pärast kas wõi sealt, kus pipar kas-
wab!“ wastasin pahaselt ja tõusin toolilt
püsti.

„Ei! — Mitte Piparrannalt!“ wastas
mustmees ägedate liigutustega, „Piparrand on
enam päewaloode poole!“

„Edasi, edasi, edasi! — Et jõuaksin Teie
haiguse juure“.

„Olen kõige parem dancer (tantšija)
oma küllas; meie tantšime püüningades ja lau-
lame selle juures wäga ilusaid laule — nii!“

Sel momendil tegi neeger õhuhüppe, mis-
juures ta parema jalaga mu kaunis kõrget toa-
lage puudutas ja wäike tüki gipsi maha tõi;
seejuures tuli ta suust pikaldane, korisew ja
hirmus toon kuuldawale, mis nähtawasti rõõ-
mu pidi tähendama; lõpuks kukkus ta oma
allajadama jalaga niisuguse hooga wästu põ-
randat, et mitu klaasi mu kirjutuslaua-
lambel kukkusid, kuna ta ise nagu tolmupilwe oli
kastetud. Kõrwalttoas hakkas mingi laps
nutma.

„Jah, doktor, olin kõige parem dancer Nifomikdwangas! Kuid oma juureks õnetuseks. Ma pole kunagi wette waadanud, sest juur Neegrite-Sumal keelab ära Suudan-neeegritele wette vaatamise ja enese wees nägemise; ja peeglid meil ei ole. Ma pole kunagi wette waadanud. Ma ei teadnud, et ma must olen. Ja dancing on mu õnnetuks teinud!..“

„Mis see mulle forda läheb?“ wastasin otjekohjelt, „algage oma haigusega!“

„Ühel ilusal päeval tuleb teegi mees mu juure ja küsib, kas tahan minna Inglise wägewa rahwa juure, kel on üle keha riided jalgas, ja dancing ning singing majas, milles on meri walguft? — Ja ta näitab mulle kätt palju räpaje kullaga, — nii!“

Ja jeejuures kahmas mu must külaline uuesti paremasse pükitasku ning hoidis mulle kae haijema rahahulgaga nina ees. Ma ei julenud tagasi pörgata, kartuses, et neeger mulle weel lähemale wõiks tulla.

Ütlefin ainult: „Ja siis!“

„Läksin selle mehega, sest uskusin, et raha on puhast ja mitte räpane. Ja ronisin juurele Inglise laewale, ja meie sõitjime kaks kuud merel, ja kogu selle kase kuu jookkul ei waadanud ma merde, kuna juur Neegrite-Sumal keelab ära Suudan-rahwale wette vaatamise. Ja ma ei teadnud, et olen must. Ja siis, meie tulime Liverpool'i.“

„Edasi, edasi, edasi!“ tungisin mina peale.

„Liverpool'is, doktor! nägin palju pilguta-waid inimesi jalutamas juurte majade wahel, nägudega kui jahu ja kriit, — inetu! — hirmus!“

„Edasi, edasi! — Kas Teie kliimat wälja ei kannatanud?“

„Kliima? — Mis on kliima? — Oh oli hea; jöök oli hea; korter wäga hea! Kuid need inimesed oma hirmutawa näoga! Ja kõik üks-teije järgi reas jalutamas, oma lubjanägu-dega!“

„Kuid sellega wõib ju harjuda!?“

„Oh yes, doktor! — sellega wõib harjuda; olengi harjunud; olen koguni ingliskeelt õppinud! — Kuid ühel päeval, kui läksin jalutama Lancaster-Street'ile, waatan ma läbi ühe weemüraka...“

„Weemürakas — mis see tähendab?“

„Waatan läbi weemüraka, mis on ühes majas ja mille taga käimad inimesed edasi-tagasi ning seawad üles ilusaid asju müügiks.“

„See oli nähtawasti mõni waateaten?“

„Well, see oli müürakas finnißt wett!“

„Kui tahate nii, siis Sumala nimel! — mis edasi?“

„Well, doktor, waatan müürakasfe; see

oli kogemata, sest juur Neegrite-Sumal keelab ära Suudan-rahwale ka kinnifinnijesse wette vaatamise; kuid waatan siisse, ja doktor, mis ma näen?“

„Noh, wõib olla, oli see wäga hea peegelflaas; wägitte ijeennast?“

„Musta hirmutist! — Gambaid paljastawat gorillat! — Uskusin algul, poes seisab loom ja wahib wälja; kuid walged inimesed, kes mööda sammujid — waatafid jamati weemürakasfe ja nüüd nägin ma, et mina olin see hirmus elukas. Nüüd teadsin ka, et olin must; ja et õhtul inglased plakjutawad, kui ma teen singing ja dancing, siis et ma olen must neegriloom; ja et nad puistawad sjaast torust walguft, et mind paremini näha wõiks!“

„Noh, Isjand Sumal, Teie waatate asja peale liig imelikult küljest; neid ihuwärwi wahesfid oleksite wõinud ja waremgi tähele panna!“

„Jah, ja nüüd olen aru saanud, et inglaste ja weel enam Inglise naiste lubjanäod on wäga pretty, wäga ilusad! — Ja siis wandusin ma maapõhja juure Neegrite-Sumala, kes on Suudan-rahwa mustaks wõõbanud, ja otjustasin, et pean minema walgeks.“

„Teie olete otjustanud walgeks minna? Kuid see aitaks Teile wähel!“

„Mis? Doktor, kas Teie ei tea, ei meil on miski peas, mis kõik wõib muuta?“

„Mis meil siis on peas?“

„Meil on miski, mis kõik wõib teha, nagu tahab!“

„Sellest ei saa ma aru; mis see tähendab?“

„Well, kui mustal inetul Suudan-rahwal on miski ajus, siis peab inglasel ja sakslasel kah olema?“

„Jah, aga meil pole ometi wärwi potti, mis kõik nii wärwib, nagu tahame?“

„Ei, wärwipotti! Ei walewärwi, ehtjat wärwi!“

„Ja mis oli siis Teie pingutuste lõpujaamutus?“

„Well, doktor, kui ma kaks kuud olin käinud igapäew weemüraka juures ja sinna siisse waadanud, ja omale igakord lausujin: Poppu, ja pead walgeks minema, ja ma miski enam ei jõõnud, enam ei maganud, siis läksin nii nõrgaks, et ei suutnud enam dancing ja singing, ja Master saatis mu minema. Siis jooksin kõik ööd ringi, et leida weemürakat wahtimiseks, sest õhjeti on kõik finni laetud; siis jooksin jõe ääre ja wahtisin jõe ühe tunni, kaks tundi, terme öö lõpuks, herra doktor, kaks kuud hiljem, pärast seda kui olin peaaegu juba koeraks muutunud, ei suutnud rääkida, ei rüübata — oli alati mu

peas walge pilt mu näost, see imeilus walge neegripilt..."

"Koh?" küüsin täis ootust.

"Well, doktor, kake kuu pärast, ühel päeval, äkki it was a wonderful sigh! — ja ma läksin walgeks..."

"Kuidas?"

"Well, ühel hommikul, Lancaster-Streetil — kui waatan weemirakasse, oli mul walge wärv, imeilus walge nägu, oh, Itell you, doktor, olin Liverpoolis kõige ilusam mees, ja kõik inimesed waatasid mulle otja. Ja läksin oma Masteri juure ning ütlesin, et wõin jälle dancing ja singing. Kuid see jaatis mu laewaga Hamburi..."

Samal filmapilgul jötis wäljas minu maja ette mingisugune tõld, ja ma kuulsin, kuidas kaks meest rutuga pukist hüppasid. Olin oma külalise jutust peaaegu oimetuks tehtud. Tõlla ettejõit oli aga ta teda nähtawasti wäpustanud. Wärisedes ja põledes weel oma jutustuse ärrituse läes, seisis neeger wotawas seisakus minu ees, — ta näo weripuna oli mustale wärwile pronksiwarijundi annud. Walged filmad puurisid mind wotusrikkalt ja pinewalt. Kuid ühtlasi teatasid mulle ta kiirem hingamine ja kartlik ukse poole piilumine, et ta mingi hädaohtu kartis.

Wahpeal sain ma aru kummalisest juminaast ja jutukõnest minu majaukse ees, et seal miski erakorralist on juhtunud. Ka wotetuba jattus ärewusse. Wõib olla, toodi keegi õnnelt haawatut.

"Jah, millega tohin siis Teile abiks olla?" küüsin ma nüüd kõige suurema südamerahuga.

"Well, doktor, palun Teile tunnistust, et olen walge! — Mustad kuradid, kes mind..."

Ma ei jaanud ta sõnade lõppu kuulda, sest jegasin wahela: "Jah, mu armas sõber, Teile olete aga must; Teile olete must kui Suudan-neeg..."

Sel filmapilgul tundsin enese kõrist kinni haaratawat ja metsikut kija, nagu see ehk oma me wõiks olla hüäänele. Mu filmade ette ilmus neegri werejanune nägu ja läikisid neegri walged filmamunad. Olesin wiist meelemärkuse kaotanud, kuid jamal filmapilgul tormasid tuppka kaks meest wõbbilistes ülikondades, kellest üks lausus: "Seal ta on!"

Neid nähes kargas neeger püsti ja jättis minu kägistamata, jeejuures hüüdes: "Seal nad on, need mustad kuradid!"

Algas hirmus wõitlus nende kake mundris mehe ja Hertulese kehahitusega juudanlase wahel. Neegri kuld- ja hõberaha kukkus taskust ning wedeles nüüd põrandal.

Kogu aeg karjus ta: "Doktor, aidake mind mustade kuradite wastu!"

Seejuures olid ta wihasi nõretawad walged filmad niiwõrra koobastest tunginud, et nad ta näo nagu walge helgiga üle olid wõõbanud.

Dotetoas hakkasid lapsed ägedalt nutma, ja kahwatult ja hirmunult seisis mu teenija ukjeläwel.

Lõpuks oli neeger kinni seotud. Ta heitis weel minu peale pika, hirmja, walge pilgu. Siis haarati temast kinni, kanti wälja, piseteti tõlda, ja hopp — kas ja ei näinud — jötis läski hullumaija.

Õnnelik autoõnnetus.

Prantsuse kirjanik Michel Corday.

Rikkuses ja õnnelikus muretuses möödunud nooreea järele jäi Marcel Debrive kahelümne aastajast äkki täitja waeaks. Tema isa, kõrge pangaametnik, oli oma terve waranduse ülesöö õnnetult spekuleerides kaotanud ja enesele siis kuuli pähe lastnud. Nooremehel esimene suur meelemärkus ei kestnud kaua, tema otsus oli peagi tehtud. Sihihese jutuajamise järele ühe oma isa sõbraga otjustas ta ainuist kunsti, mida ta oskas, enesele leimateenistuseks kasutada ja — autojuhiks hakata.

Kellegi hea sõbra eeskoostmine muretsete temale koha ühesse Pariisi peenesse automabrikusse ja kena wälimus kui ka suurtsugu, wäsitulelik olew wõitfid talle peagi peremeeste

lugupidamise. Nuttu pääsis ta usalduskohale; tema hooliks jäeti maal elawatele ostjatele ostetud autod koju wiia.

* * *

Niisugusena autojuhina ilmus Marcel ühel ilusal lewadhommikul rikka weskioomaniku Morezi Jura mägestiku rohelistel wäljal seiswasse villasse, Morezi uus auto oli rikki läinud. Marcel leidis woa koha süüte juures üles ja selle parandamine ei oleks kuigi palju aega ega waema nõudnud. Kuid jaatus tahtis, et ta samal filmapilgul preili Renee Morezi, majaherra ainuist tütar, nägi, kes oma wane-

mate seltsis ka auto juurde oli ilmunud. Marcel hakkas neiu kohe armastama ja nimelt veel nii intensiivselt, et oma ülesande täitsa unustas ja oma viibimist võimalikult pikale tahtis venitada.

Unustades oma töökuue, mida ta ju pealegi küllalt tihti kannud, ka siis, kui tal veel ise omal auto oli, andus ta hoolimatult oma iga päevaga kasvavale armastusele ilusa noore neiu vastu. See oli waese mehe wana romaan, kes rikas pärijat armastab, nii labane neile, kes teda loewad, aga nii täis walusat traagikat sellele, kes teda ise läbi elab.

Uga kas oli see kontrast autojuhi lihtsa ameti ja heade elukommete wahel, mis neiu külge tõmbas, wõi oli see saladusline mõlbus, mis iga saladusliku kuringapoja olekust wälja woolab, kindel on, et nool, mis Marceli haawanud, ka neiu tabas. Kestis ainult mõni päew ja nende pilgud olid kokku juhtunud ja iiksteist mõistnud.

* * *

Zial ei ole autot hoolikamalt läbi waadatud. Nadena ja osafestena koost ära wõetud, nagu keerculine kannatusmäng, täitis ta kuuri, ja noor mehaanik kruuwis, wiikis, hõõrus, puhastas ja õlitas, et higi otsaesiselt woolas.

Kuid aeg kihutas taga. Marcel pidi oma wabriku hea nime ja ise oma au pärast auto wiimaks ometi korda seadma, ja ühel päewal oligi auto jälle korras. Renee leidis aga abinõu, mehaaniku äraeiisimist veel edasi liikata. Ta palus isa temale autojuhtimises õpetust anda lasta, wäga õiges oletuses, et autojuhi sealolek tema soowiga kokku läheks.

Uga ah, seegi õpetus lõppes. Wiinne õpetund oli kätte jõudnud ja Marcel oli oma ärasõidu Pariisi sama õhtu peale pidanud määrama, ilma et oma armastust oleks julenud awaldada Renee wanematele. Mis kasu oleks sellest olnudki? Sest kindel oli, et wanemad neiu temale ometi ei annud.

Wiimast korda istub ta Renee kõrwal tiüüriratta ees; veel kord wõiwad nad külge külje kõrwal iihist sõitu nautida, ja aetud mõttest ligida lahkumise peale, lajewad nad auto kiiremini ja kiiremini jooksta. Nad on, iiksti, keegi ei näe neid. Renee tiüürib, aga Maurice käed on walmis kohe appi kargama, ja kuna nad nii edasi libisewad, on neil, nagu oleks maa, mis nende ees laiali laguneb, nende oma elu, nende oma ühine tulewik, millele nad vastu sõidawad; ja iika enam sellele magusale illusioonile andudes, unustawad nad aja ja ruumi. Sige järskult allamineo tee kiisab neid iika suuremale kiirusele;

mugawas unustuses libisewad nad edasi... seal tuleb järsk teekäänak. Kas pole Marcel küllalt tähepanelik olnud? Wõi on ta armajama ligiolekust segane? Veel enne kui kumbki neist ehmunud liigutuse saab teha, veel enne kui kumbki neist saab filgatada, on auto upekuuti läinud ja paiskab istujad kaugele põllule...

* * *

Seni ootawad herra ja proua Morez kodus tütre tagasitulekut. Raob tund, raob kaks... kui talle oleks õnnetus juhtunud? Uga ei — nii hirmsat asja ei maksa mõtelda. Ja autojuht on nii usaduswääriline! Autojuht... nad waatawad iiksteisele äkki otsa. See noormees on kena olekuga... mis, kui ta ei olekski õige tööline? Kuid ta enesele oleks lubanud nende tütreaga...? Samast mõttest aetud, tormawad nad Renee kirjutuslaua kallale, murravad lunud lahti, ja esile toodud kirjawaheaus räägib romaaniist, mis nende katuse all sündinud.

See, et jahtwanker, mida ainult niikaua taheti pidada, kuni see äranee... auto jälle korras, veel alles on! Herra Morez annab kaju hobused kohe ette ratendada ja iihes abitaajaga lähleb ta neid otsima. Gullu kiirusega sõidab ta mäest alla; seal, kus tee kääneb, seisab suur inimesteparw. Kõik seisawad iihes auto ümber, mis külje peal kraamis lamab... ja kohkudes näewad herra ja proua Morez, et see nende auto on. Uga kus on nende laps, nende tütar?

„Jah, neid oli ainult kaks.“

„Nad wiidi lähemasje elumajasje.“

Ja pooltoosinat sõrmi tähendawad ligida niidu ääres seiswale talumajale.

* * *

Singetult ruttawad herra ja proua Morez maja juurde, tungiwad tuppa ja jääwad nagu walgust rabatult läwale seisma. Nähtus on ootamata: Maja ainsas suurem woodis, lõuani kiuni faetud, lamawad, külge külje kõrwal tahwatult, aga peale hirmsa põrutuse, täitsa terwelt, mõlemad põgenejad! Arst on nad läbi waadanud ja rahu soowinud. Praegu näib nende meelemärkus tagasi tulewat, aga veel on neile see hirmus sündmus nagu unenägu; naeratades ja imestades silmitsewad nad iiksteist...

Ütiperenaine, kes jootraha loodab, annab waheajal suure lahkuslega seletust:

„Jah, eks ole, need waesed noored inimesed! Metastin neid ise oma woodisje; mul

oli neist kahju; wististi noorpaar pulma-reisil..."

Herra ja proua Morezi järele on uudishimulised tupp tunginud. Üks neist on rikka weskionaniku ära kumnud; hakatakse soisitam, naeru kihistama... skandaal on käes, tee, mis tahes!

Ja waewaga wiha maha surudes, kuid ka

õnnelik olles, et tütar esuga pääsenud, pöörab herra Moref manaele poole, kes juba läe wälja sirutab, et loodetud waewatastu wastu wõtta, ütleb hambaid kiristades:

"Targemini ei oleks Ta asja wõinudki toimetada, mu hea naine; niilid ei jää muidugi enam muud üle, kui noori inimesi ilusasti paari panna..."

Õnnelik.

Saksa kirjaniiku Rudolf Presser'i grotesk.

Aadressiraamatut lehitsedes leidsin juhuslikult Dr. Paul Hinterföhri nime. Kuna ma seda nime wäga haruldaseks pidasin ja kord elus üht Dr. Paul Hinterföhri tunnud olin — oletasin ma, et ta seesama on. Ta oli kord mu matemaatika-õpetaja sekundast olnud, mis asjaolu ei mulle ega ka temale suurt rõõmu polnud walmistanud.

Nime taga seisis aadress. Ta elas just minu wastu.

Berliinis on ma ei tea kui palju sadatuhat majasid, aga mu matemaatika-õpetaja sekundast peab justament dieti wälja arwatud otsekohse minu wastu elama.

Mõte, mis sellest naljakast mehikesest, kes ju tookord ulatas wiiekümnendate aastate ligi — saanud on, tegi mu uudishimuliseks. Mõni päew hiljem jammusin tema maja kolmandale korrale, kus ta asuma pidi.

Ühe plaadikesel seisis aga: "Parun von Trapp." Trapp ei ole just seesama, mis Hinterföhr, ja parun pole ammugi weel doktor, kuid siiski... helistajin...

"Kas siin elab...?" Ma ei küsinud edasi, sest ta ise seisis mu ees. Wäike, kõhn, kokkujajunud, ja samad kuldprillid ees; pea ifka weel wiltu, nagu hoiaks ta wett paremas kõrwas. Ka pikk kõstrikuub näis weel sama olewat, ning sama elfenbeinnõpp wahtis üle kraewati kraest wälja.

"Teie soowite?" See kostis kahtlewalt ja mittejõbralikult.

Ehtlesin. Mu nimi tuletas meele mu eba-wiisaka ümberkäimise logaritmidega ning mu negatiivseid saawutusi tangentide alal.

Näilijelt oli ta rõõmus, et mind jälle nägi, raputas mu kätt ja kutsus tupp, mida arwatawasti minewal kewadel wiimati oli tuulutatud; tuba oli täidetud raamatutega, peale selle seisis siin kolm regulaatori, wihmawarjude alus ja kaks süljekausi. Oli olemas koguni johwa ja tugitool selle kõrwal. Ta istus ise

toolile ja jättis mulle wabaduse omale istekohta walida fattise sohwa wedrude wahel.

Seletasin talle, et leidsin ta nime aadressiraamatust, et minus ärkasid wanad mälestused ja minus soow walmis teada saada, kuidas ta käsi käib, liati, et elan vis-a-vis.

"Hästi, banan", lausus ta sõbralikult. "Mul on kolm protsenti suhkrut. Aga muidu käib mu käsi hästi — wõi just nimelt selle tõttu!"

See oli mõistatuslik. Inimesed, kel nii palju suhkrut — ei tunne enestel tawalisesti hea olemat, ja, teiseks, teawad nad selle haigusega ühenduses käimat hädakohtu.

"See rõõmustab mind wäga", ütlesin — "see on, mitte suhkur, waid Teie üldine seisuford. Praegustel rasketel aegadel..."

"Urge hakake peale, ärge hakake peale!" Ta sirutas hoiatawalt käed wälja. — "Urge segage mu elu! Maei tea miski tänasest ega homsest. Elan oma filosoofia põhjal. See oli minu poolt rumalus, et Teile üsse awasin, et end ehitada lasta. Ma ei tee seda harilikult, kuid olen seekord juhuslikult korridoris ning awasin üsse hajameelsuses."

"Teie elate siin kellegi paruniherra von Trappi juures?" küsisin edasi:

"Ei, paruniherra von Trapp elab minu juures."

Kuna ta tähele pani mu imestust, jattas ta rahulikult.

"Teie arwates ei luba mulle mu oluford, et parunid minu juures wõiksid elada. Aga Teie ehtite. Tänu minu wanaemale, mul on kindel elatuswõimalus kuni surmani. Olen otjustanud eemal seista kõigist wäljaspool sündiwatest murranguteft, ignoreerin neid, ja mõlten oma wiimased kuud mõbda jaata tõessti heas ümbruses; enam ma loodetawasti ei ela."

Seda ütles ta rahulikult ja ulatas mulle seejuures sigarikasti, milles lebasid paar pruugi-

tud sigarit mitmest formaadist — nagu mõni harulduste kogu.

Wõtsin ühe, püüdsin süüdata, kuid konsta-teerisin, et wälisleht mitmest kohast katki oli kärjenerud ning panin ta neutraal jälle tagasi. Lausufin: „On igatahes ilus, kui inimene oma rahuliku elu õhtu mööda wõib saata armsa sõbra seltsis.“

„Sõber?“ Dr. Hinterführ pilgutab filmi. „Sõber on weidi tugewalt mõeldud. Parun oli minewal aastal kojamees Rudomas, kus ma tookord rawitjusel wiibisin. Põgenenud wenemaalane ilma iga waranduse ja teadmista, kuid igatahes kaunis kena pois. Iga-tahes nimetas hotelliomanik mulle ta õige sei-suse. Ja kuna ma just tookord otjuselks olin teinud wõlispoolsest elust loobuda, et oma elu-päivi mööda saata heas seltskonnas, kalkulee-risin ma järgmiselt: sul on kedagi maja, kes ju eest hoolt kannaks, s. o. sa wajad ümmar-dajat wõi teenrit. Peale selle wajad sa head seltskonda. Mõlemat korraga ei suuda sa oma-le lubada, järjekult ei ole hull, kui sa meie total ajal omale heaks seltskonnaks walid teenri ja teenriks hea seltskonna. Nii siis pal-kasin omale parun Drappi. Hommikul keedab ta mulle kohwi, toob mulle lõunaks sõõgi, rää-gib mulle õhtupoolikuti oma perekonnalooft ning õhtuti mängime koos „Lambapead.“

„See on igatahes imestamisväär.“

„Ma ei leia siin miski imestamisväärift. Mu wanaema uurikett lööb meie mõlema jaoks wastu kuni minu surmani tulewal aastal.“

„Wabandage, uurikett lööb wastu —“

„Ah, ma ei ole ju Teile sellest wääkinud. See on nimelt asjaolulisem küla. Oma ülem-kooliõpetaja pensiooni eest saatsin ma praegu waewalt tarwiliku kohwi-aseaine, weidi leiba, iga kaheksa päewa kohta sigari, iga kolme kuu kohta ühe napsu ja iga aasta kunsthamba. See oleks kogu mu elu. Mu wanaema püüandis mulle aga uuri keti — lapsena olen teda weel selle ketiga näinud. Uurikett ulatab wa-naemal kolm korda ümber kaela ja langes siis üle wanaema tubli rinna alla sügawusse. Ma ei tea, kuidas — kuid see uurikett oli mu pa-berite wahale jäänud. Kord leidisin ta ülles. Noh, Teile teate ju, kui palju praegu kuld ma-sjab. Dotasin, mil ta weel kõrgema le-ferkis. Siis müüdsin keti ära. Müüd mõin sel-lest ketist mugawalt elada ja seda umbes kolm kuud enam, kui elan. Ma ütlesin juba — „juhkur“, ja ma ei tee enam midagi ta wastu. Ja kuna ma wastawalt oludele nii suure wa-randuse omanikuks olen saanud, olen otjusta-nud, oma eluwiisi muuta.“

„Teie mõtlete wist teenrit ja head seltskon-da ühes iifitus?“

„Mitte ainult jeda. Lükkan ajanditaja tagasi.“

„Mis Teile olete teinud?“

„Pange tähele. Ütlefin endale, et elu, mis praegu ümberingi keeb — on jõe. Ja kuna ma nii kaua ei ela, mil me jälle wälja oleme jõudnud praegusest pudrust — ei taha ma seda pudru sugugi näha. See on, ma ei taha teda tähele panna, ei taha end määrada meie aja kõntjaga.“

„On ju wäga ilus... kuid...“

„Kuid... kuidas ma sellega hakkama saan? Ma lükkan ajanditaja tagasi, ei läi enam wäl-jas. Ma ei tunne huwi millegi wastu, mis sünnib tänawal, parlamendis, piiril, üldse wäl-jaspool, kusagil mujal — kui ainult siin minu toas!“

„Sm“, arwastin ettewaatlikult, „see läheb aga ajajooksul...“

„Sgawaks? Täitja õige, see peaks nii ole-ma. Kuid mina olin omale kaks aastakäitu wanu ajalehti. Nastateft 1899 ja 1900. Müüd elan need aastad weel kord läbi. Ja Teile ei usu wist mitte, kui wõrra see mind nüüd iga-päew huwitab, mis homme minu lehtedes sü-nnib. Ja ilma, et ma teaksin, mis sünnib, tean ma ometi, et elan alles hea l ja a r m s a l ajal, ja et minu maja, mu isamaad, mu Saksa gümnaasiumi ei õhwarda mingi hädaoht. Rät-tuselks, ma wiibitaksin mõne päewa eest Goethe 150. sünnipäewa.“

„Ah — see oli aastal 1899.“

„Sajajah!“ lausufin wanaherra ja koputaks fondiste sõrmedega wastu lauda. „Ütlefin ju Teile, et elan aastal 1899. Kus Teile elate, see on mulle ükskõikne...! Ja waadake, mis ma seal sellest sünnipäewast lugemin, see on wä-ga ilus ja waimustaw. Ka Teile olete ehk lugenud, mis Erich Schmidt sel päewal Frank-furdis Maini ääres kõneles?“

„Ma ei mäleta enam hästi.“

„Mis siin tähendab mäletama?“ See sündis ju alles mõne päewa eest! Ja nüüd Nuschka Buze „Unes teaatris“ huwitawa Jaa-pani näidendi „Riwito“ ette kannud.“

„Sumala pärast, kallid Nuschka Buze on ju ammu surnud!“

Wanaherra tõstis käed hoiatades üles. „Keegi pole surnud! Keegi! Erich Schmidt elab ja kõneleb. Nuschka Buze elab ja mängib teaatris — ja meie elame aastal 1899... Ja üle mere on nad kingsepa Göneci kinni püüd-nud ühes naisega — wäga huwitaw, kuulake ainult!“

Wanaherra mõttis paif pehkinud lehti wälja ja luges:

Sumel 1877 andis Iestkaine Schulze oma maja uksehoidja-korteri kingsepp Gönecile ütri-

le. Kingsjepp Göncki oli wäike inetu mehike, mabala nina ja kollase näoga; ta hambad olid wiltsjad ja üle parema kaelapoolse jooksid pikad armid... Kas Teie ei tea, pärast tappis mees selle proua Schulze ühes ta tütreaga ära. Ja nüüd anti ta Ameerikas ära. Keegi poesell oli ta ära tunnud, konsul telefoneeris... See on kõik wäga huvitaw! Ei tea, kuidas see asi lõpeb, kas Ameerika annab ta wälja ja kuidas lõpeb pärandusprotseß. Sest leiknaine Schulze oli oma tütre, ja tütre ema pärijaks määranud. Ja nüüd peab Göncki üttema, kelle ta enne ära tappis, kas ema wõi tütre ja kumb poolteist minutit warem hinge on heitnud..."

Uusi läts hullumaks. Erich Schmidt, Ruscha Buze elamad; Göncki, kes ju ammu hukatud — wõetakse Ameerikas kinni; Goethe 150. sünnipäew, mis juba ammu ununud — wõetakse päewaforraks — ja see imelik mees elab oma wanaema uuriketist 23 aastat tagasi.

"Mõnikord pole sõnumid just wäga õiged. Siin kirjutatakse juurest weeputusjast ja et Spree... Aga minu tuppä paistab ju päike — ärge laske end eksitada. Selle eest on aga teised teated jeda mõjuwamad. Suur kunstinaätus suluti neil päiwil. Muu seas müüdi ära üks Leibl 80.000 marga eest. Milline summa! Küll on aga inimestele raha."

Mõtlesin omaette, et Berliini mustusewäl-

jameedaja sama summa poole kuuga wäite wõib saada.

Kuid wanaherra rääkis maimustusjega edasi. "Olen uudishimulik, kuidas lõpeb "tagasihoidlikkude klubi" protseß. Tähtsamad tunnistajad 11. hujari- ja 12. dragunipolgust on ühes Dr. Kornblumiga arrekeeritud."

Mulle tõusis hirmuhigi otja ette. Mees kõneles asjadest, mis kord mu peaju olid koorunud, kuid nüüd õnnelikult unustusse olid sattunud. Ta kõneles miski "eilsest" päewast, mis minu jaoks 23 aastat maha oli jäänud. Kui ta aga "Berliini hoburaudteest" kõnelema hakkas: et seal hobuseid nii halwasti toidetakwat, et nad Rixdorfist Rosenthali wärawate-nigi jõita ei juuwat — jäärase loomapiinamise wastu tulla waljult protseerida... Siis tõusin ma piisti ja jätsin jumalaga. Mu sõnad olid wist wäga jüdamlikud ja ka wist wäga rumalad. Ma ei tea jeda enam.

Kogu päewa pidin selle imeliku mehe peale mõtlema, kes mulle kord logaritme oli piüdnud pähe tuupida. Ja õffel nägin kohutawat und:

Nägin juukrupead kulbje uuriketiga wõidu jooksmas. Ja startil seisis mees, kes alataja ütles:

"Ma olen parun von Trapp... ja ma ei osta Teile ütelda, mis ma siin wõidujooksul õige wõidan."

Juukserohi.

Saapani jutt.

Kord elas noor, ilus neiu, kel pikad ilusad juuksed olid, mis kuni wõönt ulatasid. Aga need juuksed ei olnud mustad, waid olid põlatud punast wärwi. Noor neiu kurwastas selle üle nii wäga, et peaaegu hatgets jäi. Ta ei jätnud mingisugust abinõu tarwitamata ja wärwis juukseid wiimaks ka roheliste pähtlate mahlaga, kuid see tegi juuksed ainult pruuniks, ei annud weile aga ihatud süsimusta wärwi.

Wiimaks kuulis Mihajima, et ühel Dondos seiswal järwel üks jaar olla, mida ka Mihajimaks kutsutawat. Seal olewat üks päha Shinto-preester. Ko-ai, kes iga häda wastu abi teadwat juhatab.

Wäike neiu läts koge teele, pani oma maja, mis kenas aias seisis, luku ja rändas mitu nädalat, kuni ta ühel päewal eemalt Mihajima saart nägi. Üks usurändajate laew wõttis ta peale ja nüüd wiimaks nägi ta pü-

hapaita sirawat. Tugewad, hiilgawad seedit-palgid on iga shintowärawa tundemärgid, pühalikult ruttas neiu wärawast läbi tempelisse. Aga Ko-aid polnud seal. Tema elas üksiklasena mägestikus, seletasid talle preestrid, ja jälle rändas neiu edasi. Wiimaks, mõne aja pärast, kui tal jalad juba wäsinud ja werised pikast käimijest, leidis ta Ko-ai, kes oma kaljutoopa juu ees istus.

Lahkesti kuulas ta neiu palwet, tema juuksed sinimustaks teha. Mäha mees ei wihasanud selle erikummalise palwe üle, sest wäike kohus on wõimalikult ilus olla. Ta mõtles korra järele. Siis ütles ta:

"Minu tütar, ei ole kerge sind weel ilusamaks teha kui ja juba oled. Aga otji ille, mis ei kaswa ei taewas ega maa peal, hõõru ta juured katti ja wärwi ta mahlaga oma juukseid, siis omandawad nad joowitud wärwi. Ela hästi!"

Kurvalt hakkas neiu koju kõmpima. Kust pidi ta leidma kille, mis ei maa peal ega taevast ei kasmanud?

Viimaks jõudis ta jälle koju oma väikse maja juure. Kuid seal tuli ta suust wali rõõmusõnne. Waheajal oli kewe kätte jõudnud ja ilusa imeteo teinud: tumesinises dielehtes siras madala maja õlgatus. Katujel õhtes mitu jada mõõgaliiliat. Müüd oli Mitajajamal see käes, mida ta õhtis: kull, mis ei kasmanud maa peal ega taevast.

Waewalt oli ta oma rändajalepi nurka pannud, kui juba üles katujele ronis ja sealt healdõnaga iirisjuuri kogus, mille mahi ta juustele soovitud läikiv-musta värvi andis.

Seisjaadit on Jaapanis mõõgaliilia üks kõige enam armastatud kultuurtaimedest ja neid leidub seal põldude kaupa — igas värvis ja suuruses. Jaapani naised saavad neist soovitud värviolluse, mis nende pruunid juuksed läikiv-mustaks muudab.

Ameerika naiskelm.

Ameerika kirjaniku Miriam Michelson'i romaan.

5

Ja jah, oota, küll ma juba edasi jutustan. Kuudas ta nii alati väikse värvi, oma kena lady, taga sõrkis, tuli mulle ühel päeval mõte, et see ju dieti naeruväärt on, kui walelady lauale saadame ja ehtjat lordi kellelegi ei näita. Kui ma seda Obermüllerile ütlesin, kahmas ta ideest koha kinni ja nad walmistajid ühe ühe-vaatuslike tüki ainult kahe inimese, lordi ja lady, jaoks. Lady oli wihane, kui ta kuulis, et ta lordi niimoodi taheti kasutada, aga lord Harold neelatas oma suurt Madama-duna paar korda ja ütles:

„Sumala eest, see on skandaal, aga ma kardan, et ennast hirmsasti blameerin. Ma ei oska nimelt naljamängu mängida!“

See lambapeal Tema usub, et mina seda oskan!

Aga Obermüller tegi talle selget, et ta mängida ei tarwitse; ta olgu ainult niifugune, misfugune ta kulisfide taga oli, ja — näe, lord Harold oli „waimustatud“.

Ja lady?

Noh, ta leppis lõpuks ka; ta tegi seda wähemalt nii — lõpetas waestemajastseeni, proowis lordiga ja walmistas kõik ette. Ja — ja tead, mis ta siis tegi, Mag? (Nance Olden wõib ju alatu olla, aga sellega ei saaks ta itkagi hakkama.) Ta ootas kuni kümme minutit enne etenduse algust, ja — sai siis krambid.

„Ta on nii haige, see waene õrn daam“, mõirgas Obermüller, „nii haige, et täna õhtul kuidagi esineda ei saa ega wõi. Mis ta küll armab, kui kaua see lord Haroldi esinemist saab talistama, kui mina lordi laual tahan näha!“

Siis wiskas ta kirja minu kätte. Kõige parema meelega oles ta selle mulle vastu pead wisanud, kui ta aga küllalt nii kõwa oles olnud, et mulle walu teha. Ta oli wihast otse meeletu.

Seft teatrisedelil seisib ju:

Aristofraadid laual.

Portmanteau hertsog . . lord Harold Gray
Hertsoginna . . . . lady Gray

Lady Gray kannab kuulsat Gray perekonna perekonnaehet ühes suure rooja briljandiga selles numbris.

Mis ime, et Obermüller wihane oli. Ma silmitsesin teda. Ei astuta heameelega ühendusse mehega, kes wiha täis on, ja ometi tahaks teda põlemalt heameelega aidata.

„Lord Harold on alles siin ja ehted ka?“ küüpsin ma.

Ta noogutas lühidalt pead ja mõtles järele. Mina ka.

„Siis puudub ju ainult lady?“

„Muud midagi“, vastas ta hammuustawalt.

„Mr. mistarwis olen siis mina?“

Ta ahmis õhku.

„Mistarwis olete Teie? Sultunud olete Teie igatahes, seda peab kadestuski tunnistama.“

„Tänan südamest.“

Ütlesin seda täpselt, kui lady Gray, kui ta katjub Inglise aktsenti tarwitada, ja jätkasin:

„Lubage, et lady Gray siidikleidi selga ja ta ehted ümber panen, ja keegi ei tea —“

„Kuhu Te kõigea kaote.“

„Keegi publikumist ei tea, et ma lady Gray ise ei ole. Oskan teda täpselt kopeerida, ja kui etteütleja mind hädasse ei jäta —“

Ta silmitses mind minuti aega üksikfilmi.

„Katsuge seda, Olden“, ütles ta siis.

Ja ma tegin seda.

Loomasin Gray garderoobi. Ta ise oli, kui raskesti haige, juba koju sõitnud. Mulle jää-

deti teatri kõige parem õmblejanna. See tegi pihiku ruttu pisut laiemaks ja ganceris püü nii, et seda näha ei olnud. Ma libisesin jesse jiidisesse luulesse — jiid siidi peale, Mag, ja Dance Olden peitus jelles! — Beryl Blackburn friseeris mind ja Grace Weston tõmbas mulle kingad jalga. Topham omas kõrges iifus pani mulle juured, kallid, kiirgavad juweelid ümber, briljandid, pärlid ja smaragdid, kuni ma enese arust olin nagu sõjasaagiga koormatud jumalus. Minu ümber oli palju inimesi, kes mind ehtisid, nii et alles siis sain pilgu peeglisje heita, kui Ginger mind juba hiiudis. Aga sel sekundil — sel lühikesel sekundil, Mag Monahan, nägin ma üht muru-eidetütart õitswate palgetega ja särawate silmadega, briljantkroonitene kõrgele friseeritud juustes, pärlid kaela ja käte ümber, smaragdid pihiku wäljalõikel, rubiinid ja pärlid sõrmedel — briljantõjad nagu härmatis, kleidipitsidel, ifegi kingadel ja nallidel ehtjad briljandid ja kõigest muust üle särades, rooja briljant oma ketikesega — ja — ja see muru-eidetütart olin mina, Mag!

Kuidas asi lõppes? Kas ei oleks sinagi oma meelet lady, kui iga liigutuse puhul pitifaba sinu ümber woolab, ifegi kui ja pimestatud ei oleks briljantide hiilgujefst, ifegi kui üks eht lord sinu ümber hulguks?

Ta hoidis pea püsti — lord Haroldi arwan ma, olgugi, et ta eht lambapea oli.

See oli mulle eiotja abi. Ta oli nii jaha, nii igaw, nii heatahtlik — just kui ta ife. Ja pärast efinest momenti —

Wõim sulle ütelda, Mag Monahan, on midagi, mis naist weel enam joowastab kui wein — see on ta enese ilu.

Mh!

Ja mina olin ilus. Seda teadsin juba, enne kui minu ilumise puhul see äfiline hingetu waitus tekkis, millele mürifew käteplaksutus järgnes. Ja see teadmine tegi mu efiteks jutumuks ja siis täitja rahulikuks, ja siis kuulsin Fred Obermülleri häält — ta oli etteütlejalt raamatu ära wõtnud ja ütles nüüd mulle ife ette, ja siis oli kõik korras ja asi läks kui määratult.

Pärast etenduse lõppu seisis ta iffa weel seal, kui mina, oma lordi poolt saadetud, wälja kahisesin. Ta lastis raamatu kukkuda ja sirutas mulle käed wastu.

Mina aga lehwitafin talle oma juweelidega ehitud tuulelehwikuga terwitust ja tegin sügawa kummarduse.

Stahulikult?

Ei, fina, seda ei wõi ja nõuda! Stahulik ma ei olnud. Minu iludus tegi ta täitja huliks, seda tundsin ma.

„Nance“, jofistas ta, „Teie imelik olewus, kui ma Bronsoni-hotelli waitse warga asja ei tunnaks — ma wõtaks Teid filmapilt omale naiseks, et Teie siis kõiksugu ehtesaju ümber riputada.“

„Urge enefele niijuguseid mõtteid pähe wõtke!“

Ma kahisesin temast mööda, kuma Topham ja lord mul kannul olid.

Mad ei lahkunud enne minu kõrwalt, kui minu küljest kõik olid ära kiskunud. Olin omast arust nagu jõulupuu pärast rüüstamist. Aga — naljakas — mulle oli see nüüd üks kama kõik.

Kahetas peatükk.

Oled sina see, Mag? Mch, on juba aeg, et lord jälle minu eest hoolitseb. Oled ju kema kaitsedaam, Mag Monahan!

Aga! Seletafin sulle juba siis, kui siia kõrwale elama asufime, mis kaitsedaam tähendab ja et ja minu oma peaksid olema! Mõttele ometi, Nancy Olden ilma kaitsedaamita! Kole!

Ei, weel pole hilja. Jstu siia, Maggie; mina istun jalgotolile ja jutustan. Kes oleks seda uskunud, meie kahesest — kaks waest waitest kassimade poolt mahajäetud kassikest, külma, mustuse ja nälja pärast suurlinna tänawatel kibedasti nuttes — ja nüüd ife omas korteris, Mag!

Olen meie mõlemate peale päris uhke! Mõnikord, kui iga nõõblitükki — meie omandust — üksikult waatlen, teen nii, nagu oleksin ju eluaeg harjunud katust pea kohal ja söögituba, kööki, elutuba, magamistuba ja wannituba omaks tunnistama. Ja — mitte unustada — telefoni, mis endine üürnik maha jätnud ja mida meie tohime tarwitada, kuni maks tasa on.

Mõnikord aga seisab kõigi nende asjade keskil ja hiiuan kõigile neile elutoa asjadele:

„Waadake mind, Nancy Olden — maja eestfeisuus ja üürimaksew peretonnapea, kui peretond ka ainult kaks pead suur on ja Magi pea teine pea on! Silmitsege mind: minu nimi seisab aadressraamatus — ma maftan piimamehele, pagarile ja lihunikule! Silmitsege mind: mul on ife oma kodu, kus kellegil mulle midagi ei ole ütelda, kus peale Magi ja minu kellegil õigust ei ole millegi peale ja kus midagi ei leidu, mida ma tarwitaksin politseieest ära peita.“

Jah, jelles see seisabki, Mag, nagu Samlet ütleb. (Waatafin hiljuti seda tükki, et Ophelia koppeerida — ta on warem, enne kui ta Heroineks sai, ife hästi koppeerinud.) See kindlus, mis ausfeariga kassikes käib, ajab

inimese hukka. Inimene kaotab küti osavuse ja tagaetava julguse. Ja — mis veel pahem — ta kaotab endise jultunud elu vastu lusti. Inimene läheb kõrgiks ja paksuks, ja ripub ise oma väikse, armsa peja, oma kodu iga asja küljes. Ta ripub nii väga nende küljes, et häbi oleks ümber roomata, kus sind näha võidakse, — sest alati ollakse sirge ja sammutakse valitseja sammul oma kodu ringi; midagi ei kardeta, sest igale ausale keedupotilegi võidakse otseti silma waadata!

Ja siis, Mag, katsi seda lord. Kujuta enast minu asemele ja mõtle Tom Dorgan siia kõige selle keskele — Tom Dorgan, kel veel ikkagi triibuline kuub seljas ja wiha näol — ifegi veel wangikojas! Maggie, kas ei oleks ilus, kui Tom oleks kõhuraäkija — wõi afrobaat, wõi — aga mul on sulle ju hoopis teisi asju jutustada.

Kas teate, mis eraetendus on, preili Monahan? Ei? Noh, silmitse mind. Mina annan eraetendusi — juure ilma salongides. Preili Nancy Olden, kellele ta waewa eest miiskummend dollarit õhtu pealt makstakse — wähemalt ühe õhtu pealt on talle seda makstud.

Ginger tõi mulle kirja, mis mind esimest eraetendust andma kutsus. Keegi proua Paul B. Gates kirjutas selles, et ta, Teie osawateft imitatsioonidest, preili Olden, on waimustatud, ja seega küsida tahaks, kas Teie aeg Teid lubab, lähemal neljapäewal üht wäikeft seltskonda minu majas eraetendusega rõõmustada."

Kas aeg lubas? Noh, kas! Näitasin kirja lady Grayle, ainult et teda kadeldaks teha. (Oh jah, ta mängib nüüd iga õhtu lord Haroldiga. Mind ta oma asemel enam esineda et lae.) Noh, tema krimpjutas nina.

"Muidugi ei wõta Teie seda kutsset ometi vastu?" ütles ta.

"Muidugi wõtan vastu."

"Nii! Arwasin, et see Teile jama wastif on kui mulle, selle kõrgi rahwa ette astuda, kes Teiega ümber käib kui teenijaga —"

"Kellele seda meeldegi ei tule", ütles talle Obermüller wahela. Tema oli meie juurde tulnud ja luges kirja, mis talle olim annud. "ütelge rahulikult jah, Nance", jätkas ta, niipea kui Gray oma garderoobi oli tormanud. "See pole sugugi paha äri — aga see jäägu meie wahela — wäike loru, Laufig, on hakanud mind shikaneerima, sestsaadif kui Teie ta ettepaneku tagasi lükkasite. Need mehikejed wõiwad mulle palju paha teha, ja siis ei oleks see Teile meel kaugelikfi kõige pahem, kui sel kombel wõiksite omale leiba teenida —

see tähendab: kui Teie wahest ei taha astuda trusti liikmeks —"

Ma raputasin pead.

"Pealegi teeb see Teile ka reklaami — kui ajakirjanduse tähelepanu selle peale pöördakfe. Nüüd ollakse armustustega õige tagasihoidlik, sestsaadif kui Laufig seletas, et trusti neis lehtedes ei kuuluta, mis wõistlematele ettevõtetele reklaami teewad."

"Kui kaua lasete seda enesele meel dida, herra Obermüller?"

"Nii kaua kui pean. Mitu filmapilkugi kowemini."

"Peaks ometi olema mõni abinõu —"

"Wäga õige. Aga seda ei ole. Trusti käes on kõik, ja seda tema ei kard, see peab teda kartma. Ma määrän Teie numbri täna õhtul õige warakult, et kell 9 wõiksite waba olla. Jumalaga ja palju õnne, Nance."

Nii siis, oli kell 9 õhtul Nancy Olden pikas, kuni labajalani ulatawas walges mullkleidikeses, mil walge shärpe peal, walmis. Ta ei ole ju enam laps, aga selles kleidis, juuksed lühikesteks lõigatud, näeb ta wälja kui laps, õigemini kui kooliplika — ja siis üllatamad ta esinemised ja wiis, kuidas ta lawafangelasi kopeerib, seda enam.

"On ainult wäike seltskond", ütles proua Paul Gates magamistuppa astudes, kus ma omad asjad ära panin. "Ma rõõmustan, et saite tulla, sest minu peawõõras täna õhtul, keegi herar Latimer, on haiglane. Tema oli waremalt usin teatriskäija, aga juba palju aastaid, oma haigusest algusest saadif, ei ole ta teatriskie enam saanud. Looksin, et Teie talle nüütelda kõigi uute lawafindmuste ekstrakti täna esitate."

Seda ma lubasin. Aga waemalt teadsin ma, mis ütlesin. Mõtse ometi, Maggie, Latimer oli seal — ja ära unusta, misjugasest seisuforras me iiksteisega wiimati olime koos olnud. Ma wahisesin kogu kehast. Mitte wahest hirmu pärast, et ta minu wõiks ära anda. Mees, kes sind kats korda aidanud, ei anna sind kolmandal korral ära. Ei, see ju see ei olnud, see oli ainult, et tema ees hästi tahtsin esineda, et ta — —

Ja siis seisin salongi taga wäikeses ruumis, ainult eesriide läbi neist lahutatud. See oli ilus, wäike, punane ruum. Just minu taga seisif, Türgi eesriiete läbi lahutatud, wäike kambrike, ja parajasti kui juure kroonlühtri alla olim asunud, kõmbasid teenrid eesriided kõrwale, mille järele tuli saalis kustus. Ja sel pilgul, Mag, tuli ta minu peale — jah — see lambipalawif. Hirmus oli see, seda wõin sulle ütelda. Siamaani ma ei teadnudki, et seda olemas oli. Ma nägin herrade muste

tuubi ja daamide walgeid täjivari ja faelu. Parast eimeist waitust tuuldus weel tajašt jojnai ja tohtjugu ruru lopetatuud jutuwestmüt. stoit oli nu woovastaw; mul o'i, nagu ostaks ma kahi tuttawat mehehaalt wälja tuulda — Latimeri mahedat haat ja üht tavedat, jüga-wat basji, mis alles toige wunnats wait jai.

Lahjtu alata, niipea kui jee wunnne hääł wait jai, aga mul oli, nagu olekfin mone iše-nuše hundiratta wjanuud, jesh jelle ajemel, et waadata publikumi poole — kus ma nägin üht waitest tahwatanuud tütarlast, kes ükši wal-ges kleiditejesh walguše ja punaje hülguše me-res seisis, tais hirmu jelle uue, kummališe au-ditoornumi poole wahtides.

Kas ma läbi tuttujin? Mina? Ei, mu arnas Maggie. Wotjin enefel lihtjalt iše mähtmetest tunni.

„Nancy Widen, ja waitē waras!“ kirjenda-jin ma enefele jüdamēs. „Kuidas ja jeda jul-ged?! Sa wõiksid parein proua hobeasjad tualettlaualt ära warastada, kui et teda petad sellega, mis digusepärawst temale kuulub.“

Ja Nance ei julenuud jeda tõesti. Selle-pärawst algas ta.

Uga algus oli paha. Kujutajin Dufet Francescena. Sina ei ole ial ta hääle kaeb-likku muusikat kuulnud, kui ta ütleb:

„Du, kuidas ütled ja, Smaragdi, pole pääsmist, jesh wari on mu peegel ja Sumal on meist lahtunud!“

Kujutajin neile Dufet, et näidata, kui juur ma iše olen, ja näitajin sellega ainult, kui waitē ma tööpoolest olin. Maailm armastab alati wastandit sellest, mis ta iše on. Kuulsin kinnastega käte plakjutamist, kui lõpetajin. Oldi wilistamisets liig hästi kaswatatud. Seda polnud tarwiski, jesh jeda tegin juba iše. Minu rinnas kajas waki inetu wile: ff—ff—ff—ff—!

Ma ei suutnud läbikukkumist wälja kanna-tada, kui Latimer mind kuulas. See oli liig, kuigi ma teda poolpimedas toas ei näinud. Mi-nult jöhwat, kus ta puhkas, wõisfin umbkaudu näha.

Kuttu algajin midagi muud, et wabast pää-jeda. Oskajin kopeerida Carteri Du Barryd, nii et sellega ifegi kuninganna rahul oleks, Maggie. Tema karwane wana hääł, mis na-gu ema Douth oma kajab, ainult waljemini ja ifeteadmamalt; ta kiwisitunud wana nägu, kuidas ta katsub noorena ja ilusana punaste juuste kogu keskest wälja waadata; ta hulguw „Denny! Denny!“ mida ta iga filmapilk hüüab. Ah jah, Du Barryd oskan ma hästi kopeerida.

Seda märkajid mustad ja walged warjud teisel pool sammeteesriideid ka. Uga mis nad

minust mõtlejid, jee oli mulle wähem tähtis kui tegur, et ma inetu wile omas rinnas olin jõudnud waitima panna ja et Latimer nende hulgas wiibis.

Eiis kopeerijin Warfieldi. Oskajin ju alati juute waestemaja taga tänawal hästi järele teha — kas mäletad weel? Eiis tegin ma järele waitest Maude Adamsit wihmamett terjawa ninaga, siis weidrat, kuitwa, waitest Fisket ja Henry Millerit, kuidas ta enefel ar-mastawalt oma walgeid pükša silitab ja „Sally in our Alley“ laulab, ja wana uhket Mansfieldi, ja —

Kas jee ei ole naljakas, Mag, et ma neid kõiki olen näinud ja selgesti tean, mis nad wõiwad? Neid on mul tänada oma kunstilise hariduse eest, jeda temet kogu. Ja — kui mõtelda, mis ma neilt tahtsin, siis polnud jee weel kaugeltki kõige pahem haridus.

Kui walmis olin, tömmati eesriided ette ja ma läkfin magamistuppa tagasi. Mul oli juba kübar peas ja jati seljas, kui proua Ga-tes ja mõned nooremad daamid minu juurde tulid, aga Latimerit polnud näha. Kas ei oleks sinagi mõtelnud, et ta wõimalust kasutab, ja mulle oma armsa, pehme häälega mõne lah-te sõna ütleb? Katsujin enefele ette luisata, et ta mind pikutades wahest ei näinud wõi ta ära ei tunnud, aga jeda ei uskunud ma ifegi. Ja et jee ainus lahke sõna tulemata jäi, jee rikkus kõik mu rõõmu. Ma läkfin proua Ga-tesega korridori mööda jõõgitoast mööda ja olin nii haawatud, nagu oleks mul tuline õi-gus olnud mehelt, nagu Latimer, tähelepanu nõuda.

Sõõgisaal oli heledasti walgustatud, aga tühi wärwilišelt looritud tuled kõrgetes kande-laabrites walgustajid ainult kristall ja hõbe-dal, õrna portjellaani ja illošid. Selstkonta herrad ja daamid ei olnud weel õhtusõõgile il-munud, ainult üks mõõbras oli näha. See sei-sis puhweti juures ja watas, selg minu poole, ühest karaffest midagi klaasi.

Kui ta minu tärgeidatud alusküue kahinat kuulis, pööbras ta, ja kui ma uksest möõdujin, nägi ta mind. Ma mina nägin teda ja tegin, et edasi jain. Jah, ma tundsin ta ära. Kannata aga. Ma jõudsin rutemini jia koju, kui arwa-jin, olin parajasti kübara peast ja jati seljast ära wõtnud ja wäga tarwilise tšheki luku taha pannud, kui uksefell helises.

Arwajin, Mag, et jee sina oled. Arwajin, et olid mõtme koju unustanud. Nii kindel olin omas armamises, et ukse lahti kiskujin ja —

Ja — Edwardi fiske lastjin!

Jah, Edwardi, „toe“ mehe. Sama punase ninaga, härjatiwajaga wanamehe, kel wärjewe-wisthääł nagu emnegi. Kahtlemata on ta tub-

listi joonud, sest päevast saadil, kui Tom ta uuri üle läbi. Sellelt mehest võib veel nii mõnigi uur üle lüüa, enne kui ta ennast parandab!

„Dülm Teile järele, breili Murieson“, ütles ta ja kahmas minu käest kinni, kuna teise käega uffe oma koka kinni liikkas. „Teie nimi on ometi breili Murieson? On see Teie lasta-nimi või õige? Kas mäletate nüüd veel seda? Mis muutub minusse, siis on mulle taa nimi joomastav. nüüd, mil roosi liigdal võtbin“.

Ma kiskusin käe ta käest ära.

„Mina ei ole Teid siia palunud“, ütlesin sama uhkelt kui „tugi“ ise, kui ma teda tookord ta enese saalis, piiskopi nimekaart käes, nägin.

„Ei, jeda olen juba märganud“, mõirgas ta lõbusasti. „Teie kadusite maja uffe kaudu, niibea kui mind nõgite. Na mul ei jäänud muud üle, kui Teile järele jooksta.“

„Miks?“

„Miks?“

Ta läbi lasti oma veiele, nagu oleks ta ei tea kui toredat nalja kuulnud. Siis jättas ta:

„Muidugi wana tutwust soendama. Teist kätt, kas ma Teile vean ostma ühe punase kühara ja mantli, niisuuise. nagu tookord Philadelphia's. mis meile jättite. kui Te meist nii ruttu lahkusite. Teist oma suuolasehikust omandama. Et Te sulle meel nii silmi dilgataksite, nagu siis korridoris, Teie wäike jaotan. Noh, mis Te minust siis nii wähibe? Nagi mõistlik ja armastage mind ka pisut — jah?“

„Mitte harmonahaga ehitud punase mantli-gi eest“, ütlesin ma.

Tema astus minu ja uffe wahale.

„On siis hinnad tõusnud?“ küsis ta armastuswõrrikselt. „Kas siis dieiti kõige selle kremp-li eest maksab?“

„Sellega wole Teil tegemist — niikaua kui ta nimi ei ole Ramsay“.

„Naa miks ei võiks ta siis Ramsay olla?“ würistas ta nagu tumike.

„Selleswärsst, et see jeda ei tee. Dotan sõp-ra. Kas ei lõheks Teie parem kogu oma juweelidega ehitud krikutoe juurde?“

„Abahab! Teie nimetate teda nii? Ei, ma jään siia, kuni Teie sõber tuleb“.

„See jätke parem tegemata“.

„Ohoo! Mina ei kard. Tunneb tema Teid samuti kui mina?“

„Beel paremini“.

„Teab ta, et Teie wõdraste daamide mantlid armastate?“

„Teab“.

Sina tead ju kõik, eks, Naq? Na ja armastad mind, Naq Monahan? Tapanesin te-

ma ees sõõgaituppa. Ruidas, Jumala eest, sain t'maist lahti?

„Teie peate nüüd tõesti lastuma, herra Ramsay“, ütlesin ma wõõra otustawalt. „Muidu sunnite mind uffehoibjat kutsuma ja Teid wälja wifata lastma.“

„Kuihuga aga, kullakene! Ta wistab Teid ühes minuga wälja; sest ma jutustan talle Teist mõndagi, ja siis offime enestele muigawa-ma pesa kui see siin. Wõõra kõrgete ei wõi hind ka weel tõusnud olla. kui Teie sõbral Teile midagi paremat ei ole anda . . . Noh, miks ei kutsu Te weel uffehoibjat?“

Ma waatasin talle otse. Mõtlesin järele.

„Noh?“ küsis ta.

„Mõtlesin järele“.

Naq, Naq, kas oled juba meest näinud, — ja kui ta nii inetu oleks kui inimesesõõbia ja nii wana kui inimesesõõbia wanaisa — tallele ei saaks selgeks teha, et talle wastu panna ei juudota?

Nüüd muutus ta osek, täieliselt. Ta istus sohwal ja läbi kõõga kutsuwalt oma kõrwale kühjale plokkile. Selle juures pilgutatas ta mulle silmi — küsiluseni.

„Naa proua krikutoe!“ hüüdsin ma edewalt.

„Selle eest ärae wuretege, wäike! Tema wole minu kadumist weel märganudki. Kui ta bridat mängib, siis unustab ta isegi armu-kadepuse“.

„Ta mänaib bridat“, jostastasin mina armastuswõrrikselt. „Philadelphia's, kuna Teie — Te waha mees —“

See meeldis talle!

„Mitte suguai nii waha, kui ma — küll ta-hoffin olla“, mõirgas ta lollis nalja teha katsu-des. „Na ta ei olegi Philadelphia's, ta on iisna siin lähedal, proua Gatese juures, ja — ja mis Teil on?“

„Ei midagi, mitte midagi. Tundis ta minu ära?“

„Noh nii, ja jeda kardate? Ei, ta ei tunnud Teid mitte ära. Mina ka mitte, kuni Teid kühbaras ja jaksis nägin. Naa isegi kui ta Teie oleks ära tunnud — abhaha! Ei, teate, piiskobile ja minu Henriettale ei saa Teie iial selgeks teha, et see wäike hüdrul, kes punase mantli ja kühara oli warastanud, mida päraast lehes kuulutatime, mitte hull ei olnud — ei — ja kui Te ka oma kõri kuitwaks kõnelete. Et Te selle mantli olite warastanud, Teie, wäike nõid, jeda mõõndate isegi, aga hull olite — nimelt!“

„Juba üffi see teaur, et ta mantli siia jättis ja midagi majast kaasa ei wõtnud, tõendab, et ta hull oli“, kinnitas Henriette. Muidugi, „Na, et ta ilma põhjusteta Teie juurde tuli,“

jättas piiskop... Pealegi — mis selle põhjus dieeti oli?"

"Lahan sulle kord midagi paha ütelda, Maggie. Kõige narrim on inimene ise oma meelest, mitte kui inimesed teda pahemaks, vaid kui nad teda paremaks arvavad, kui ta tõesti on. Ma kahwatafin südames ja jäin nõrgaks, kui oma väikse piiskopi peale mõtlefin. Ma armastasin teda, sest et ta mind oli uskunud, ja —"

"Surin peaaegu uudishimu kätte, mis Teie targas peafesest tooford dieeti oli," jättas ta. "Tore oli ta, see peafene, ja mitte sugugi hull; pill, mis minu peale heitfite, oli mõistlik. Teie hulluses oli igatahes meetodi."

"Lahan Teile kõik ära seletada, herra Ramsay," ütlesin ma lahkesti, "õhtusöögi juures."

"Õhtusöök!"

"Jah, õhtusöögil, mis mulle peate andma."

"Kogu korter fajas ta hirmuvasi naerust. Meie väike korter, Mag, ja meie paar asjakest ei sobi niisuguse lärmi juures."

"Olete kõik ühesugused, te naised, nii üks kui teine!" kisendas ta. "Hüüva," olgu nii. Minuapärast. Ruhu me läheme?"

"Lõmbasin näo pahandades wiltu.

"Siin on kõige lõbusam," ütlesin ma. "Wõin ju telefoneerida. Just nurga taga seisab Brophyse restoraan — tema saadab kõige paremat, mis tal on."

"Noh, siis tellige, mis ise tahate."

"Mõtlesin, ta tuleb mulle kotta telefoni juure kaasa, aga tema seisis ja sõrmitses oma rahakotti — tahtis wist oma raha üle lugeda. Mina kõlistasin kessjaama ja nõudsin numbrit. Muuduqi et numbrit teadsin, wäga hästi. Olin sinna täna kord juba kõlistanud. "Brophyle". Aga Maggie Monahan, ja mõiksid ju teada, et Brophyle ei olegi, wähermalt mina ei tunne ihtegi sellenimega trahterit.

Käsi torusjuul, nii et mind peale Edwardi keegi ei wõinud kuulda, tellisin tõepoolest wiislikult õhtusöögi. Õhtusöök kuningale wõi — mõnele halleldaamile! Mis ma kõik tellisin. Wahuweini, wäajaragotti, täidetud pimentta, kirjikoowi — lühidalt kõik, millest Beryl Blackburn alati ünd näeb.

"Kuulge", segas mind Edward, wälja tules. "Nüüd on küllalt. Ütelge, saatu pudel wistyt kaasa ja — mis..."

Sest nüüd oli ühendus käes ja mina ütlesin armastuswääriliselt:

"Proua Edward Ramsay? — Palun, üks filmapilt."

Mag, ma soowiksin, et oleksid ta nägunud. Efiti punastas ta, siis kahwatas, siis sai ta wihafeks ja wiimaks jäi araks.

Panin kae filmapilguks torusjuule ja pöörasin tema poole:

"Ta on proua Gatese pool telefoni juures, kas pean Teie prouale üttema, kus wiibite, Edward? ... Palun, jääge filmapilguks telefoni juurde, proua Ramsay; Teiega tahab keegi rääkida."

"Teie, väike saatan!"

Ta hääl fajas wihastlambunult.

"Nüi nimetasite mind ju kord, aga mitte samal toonil. Nüüd ruttu — tehke, et taote, wõi —"

Ta pööras minema.

"Mis garantii on mul, et Teie temale seda ei üttele, kui ma lahkun?" wihastas ta.

"Minult minu sõna", wastasin lühidalt. "Teil ei ole nüüd wõiamlik tingimisi teha, see on minu asi."

Aga ma panin, ilma et telefoni juurest lahkusin, kети ufte ette ja jätsin ufte praokile, nii et ta jutu lõppu wõis kuulda.

"Jah, palun? Proua Ramsay ootab?" kääksusin ma telefonineiu toonil. "Eksisin. Bidin Teile ainult midagi edasi üttema. Kes ma olen? Kessjaam. Ja mis mul ütelda on: Olen poolatumu pärast sinu juures. Alla kirjutanud Edward... Jah, tänan. Lõpp."

Riputasin toru haagi otja, lõin tal ufte nina eest kinni ja läksin tagasi sõõgituppa, kus afina awasin. Kogu tuba lõhnas alkoholi järele; moraalne õhkkond, mis see wana wastif mees maha jätnud, tülkastas mind.

Nõjatades afnast wälja, rinnutasin afnalaul, waatafin üles tähtede poole ja katsusin millegi puhta, tugewa ja terwe peale mõelda.

"Ah, Nancy", ütlesin enesele nuukjudes — tema ees olin ju teinud, nagu wõtaksin kogu selle asja kergelt, aga nüüd — "kui sulle jutustataks neiuft, kes käpselt nagu sina täna õhtul äkki kahe temale tuttawa mehega oleks kokku jaanud, ja hea mees oleks teda ignoreerinud, aga paha oleks talle järele tulnud — ah, Nancy — mis arwaksid ja küll ühest niisugusest neiuft. Misugused lootused wõiks küll ühel niisugusel tüdrukul weel tulewiku peale olla, ja misuguse tähenduse —"

Just sel filmapilgul helistati.

Seeford uskusin kindlasti, et sina see oled, Lormasin ufte juurde, nii wäga igatsefin ma sinu käepigistust, Maggie, ja iht pillu sinu filmist. Kartsin ise oma mõtteid, majas nii üksi olles. Kartsin, ei tea misugustele lõppjäreldestele nad minu wiitwad, Maggie, ja kui ital ühele neiuft kwoosti ja julgestust waja oli, siis olin see sel filmapilgul just mina.

Ja ma leidsin mõlemad, armsam.

Sest ufte taga seisis üks mees suure kormiäie azaleedega — nagu kahwaturoosad tähed

olid nad, need magusad, ilmjuuitud lilled — ja kirjaga minule. Siin see kiri on. Loen ta sulle ette.

„Armas preili Omar!

Kord oli olemas üks wilets sawipott, mis juba tekkimisel lõhkes, sel oli õnn üht wäikest potikest teenida ehk aidata.

Potikene oli häbematu, aga ilus, ja tal oli terwis ja jõud, mis wiletsal sawipotil puudus — tehnikult. Moraalselt aga — moraalset oli potikene nõrk ja pödur. Sgegi juba nüüd oli ta üle pealispind rikunud ja kriimuline. Ta ei hoolinud headusest oma sees ja ei teadnud midagi wastutusest, mis headus talle peale pani. Paistis, nagu oleks talle määratud wiletsate pottide hulgas puruneda.

Wilets pott ei jaksanud midagi suurt korda saata, sest ta ei osanud kunsti, kuidas kalliskirwa kergesti ja auvasti saab omandada — aga ta aitas potikese teele.

Mis potikene teel teinud, sai wilets pott täna õhtul teada. Ja ta tundis nii palju rõõmu ja rahuldust, et oma tundeid potikesele peab teatama. Sellepärast saatis ta Birnetti triiphoonesse azaalefid loikama ja kirjutas kirja, milles ta katjus oma tundeid väljendada, mis ta põue ajusid, kui ta ilusasti ehitud säravas nõus täis eneseusaldust, mis proua Gafese salongis näha oli, oma endise waeke wäike potikese ära tundis.

Wilets pott oli, nagu ju teate, wilets külake, kes iial ei jaksanud oma otstarvet, potiks saada, täita. Teda ei huiutanud inimesetegu palju, ja ainult wähesed elajid ta mõtetes. Aga potikese saatuse üle oli ta tihti järele mõtelnud, ja ehk küll paiste wastupidist rääkis, ustus ta kindlasti tema headesse külgedesse, mida see wäike olenus oma kohkumata tõearmastusega oli näidanud ja mis kõigist ta õpitud wigadest läbi särasid, nagu tähesilm närab läbi pilwestiku.

Wõib ju olla, et see kõnetki wäärt ei ole, et ta ennast omas usus potikesesse ei olnud petunud. Aga — wilets pott, mis õfeti rahutult magab, nagu see wigaste pottide juures alati nii on — wõtab täna ühe ilusa, rõõmsa mõtte woodisje kaasa — mõtte, mille eest tal tänada tuleb selle usu täideminekut.

Teie ei tohi aga sellepärast wiletsale potile ideaalset meelt oletada. Kui asi nii oleks, siis oleks wõinud juhtuda, et ta oleks wõinud arwata potikest palju wäärtuslikumaks ja kenamaks — wähest mõneks toredaks waasiks, mil suurepäraseid jooned, aga mis on madal ja ilma wähemagi sügawuseta. Ei, ei, potikene pole muud kui üksna lihtne sawist potikene, mil aga ebaharilik jõud ja armastuswäärikus on sawi kalduwustest jagu saada — loo-

dud igapäewase elu otstarveteks, millest loobumine kõigile, kes pottsepa käest tekkinud, kõige walusamat walu teeb — niisugust walu, mis kõige rängem kanda.

Täna sina pottseppa, ilus wäike potikene, kes su selleks on teinud, mis sa oled ja milleks sa jääd — olewuseks, mis inimeste südant rõõmustab, neile jeda pakkudes, mis nad wajawad. Sinule oli pottsepp heaks sõbraks, ja sellepärast saab su käsi hästi käima.

Sest wilets pott reisir — õigemini weetafje optimistlike sõprade poolt, kelle lootust ta ei jaga, üle mere. Seal tahetasse ta ühesse kuuljasse katkiste pottide parandusmaija wiia. Ja kas ta nüüd paigatuna ja parandatuna, katkilööduna ja wigastatuna tagasi tuleb, wõi ei tulegi, ah, armas wäike potikene, see pole põhjalikult waadates sugugi nii wäga tähtis.

Aga ilus oli see, et meie kaks, enne kui loori taga üksksteisest mööda läheme, weel kord kokku saime ja et Teie mulle nii armsad mälestused järele jätsite.

S a t i m e r .“

Ah, Maggie, Maggie, loodetawasti näen ma jeda meest weel kord ja wõin talle ütelda, kui suurt headmeelt ta kiri wäikele waekele potikele on teinud!

Ühesjas peatükk.

Kõik tuli nii ruttu ja möödus nii kiiresti, et mulle algus weel waevalt meelde tuleb.

Ükski inimene ei oleks jeda wähem oodata wõinud kui mina pärast lõunaetendust. Ei mäleta enam, mille peale ma mõtlesin, kui ma garderoobi, mis enne Gray oma olnud, astusin — tema nägemine lahutas minu just kui noateraga minust enesest — igatahes ei olnud ma tema peale mõtelnud.

Wõib olla, olin wäikest selle mõtte üle rõõmu tunnud, et Nancy Obernil üldse oma garderoob oli. Sellega ei suuda ma nimelt iffa weel dieeti harjuda, kuigi ma seal olse mõne diitwa grandezzaga ümber kolan. Mõnikord näen Fred Obermülleri lustilikku filmapilgutamist, kui ta mind salamahiti silmitses, ja tema on, Sumala eest, wiimafel ajal küllalt kurwameelne olnud, aga see ei olnud mitte —

Jah, küll ma juba jutustan — aga see erutas mind ometi, Maggie. Mul on päris kahju — ja ometi olen selle üle ka pisut rõõmuski.

Olin usse oma taga kinni wisanud — muidu ei jää ta kinni — kõik see wana poob on juba üksna wigane — ja parajasti põrandale lastusin, et oma kõrgeid saapaid jalast ära wõtta, kui märkasin, et tualettklaau eesrüüded —

sa tead ju, et laud kastit on tehtud — liitufid. Nii liitufid nad wiist ka, kui mina mõni kuu tagasi — minule tundub, nagu oleks see olnud aastate eest — nende taga peitufin. Aga et Tohpam ise iial ennast nende taha polnud peitnud, siis polnud mul ka vähematti kahtlust.

„Ah, jumalukene, Nancy“, ütlesin tavaltsi, „jeal mõtleb keegi, et sul mõni roosa briljant on ja —“

Ja sel filmabilgul läksid eesriided lahti ja tema roomas välja.

Kah — Tom — Tom Dorgan.

Süüda põhus mul kõrini, ja parajasti kui armastin, et lämbun, nätkufid mu jalad ja ma nõrkufin. Aga ei ütelnud sõnaagi. Istufin, jalg ülles, ja wahtufin talle tarretult otka.

Ah, Maggie, see ei ole ilus, kui pika lahuseoleku järele nähtakse meest, keda armastatakse, efinest korda kiiruis kui häraa pistikeses ruumis, põetud pea ees, nagu kibkonnal, kes kardab, et temale midagi wifatakse, ja siis tema koha näib wälja roomawat ja tunneb, kuidas ta tema kohale kummardab.

Enne nägi ta ifka kena ja puhas wälja — Tom — aga kunes, mis talle ei basfinud, wanedes wiikstes, mustas walges färgis ja weskis, mis talle liia suur oli —

„Noh“, ütles ta, „miks sa häält ei tee?“

Tomil hääl — Maggie, kas on sul weel meeles tema märsk, rõõmus, noor hääl, mis nagu weemulin kajas?

Ei — see pole enam sama hääl, Maggie. Ta on — on muutunud — raske ja kare kõlab ta nüüd — ja — ja toores. Kah, toores, wingaw kui nuut — nagu —

„Nance — mis, kurat —“

„Olen nii heitunud, Tom.“

„Maata, maata, kui peeneks ta on saanud! Kas Te wõhst ära ei minesta, preili Oden? Istufin piisti.“

„Ei, ei. Istu, Tom. Tutusta mulle kõik. Kuidas — kuidas sa iia said?“

Ta läks ukse nurde, awas selle wähe ja waatas ettewaotlikult wälja. Maa — Maa — kuidas see mulle haiqet tegi! Mis sa küll arwad — mispärawst?

„Kas iia tõesti keegi ei tule?“ küsis ta.

Reerastin mõtt lufus — olin unustanud, et luff ei tööta.

„Ei keegi“, ütlesin. „Miks?“

„Miks? Oled iina ka raske arusaamisega! Sellepärawst, et mina wangikojast plehku panin —“

„Ah nii! Sa põgenesid ära!“

„Justament nii. Efinene põgenemine wangikojast wiieteistkümnne aasta jooksul. Mis sa ütled omast Tommyst, tüdruk? See ostab enam kui leiba süüa? Kas sa tema peale ukste ei ole?“

Suur Jumal, Mag! Ukste tema peale! Ta ei teadnud ju, misfugune ta wälja nõgi, sest ta ei saanud ju ifeennast näha! Puuris nagu metkelajas, ei märganud ta, mis üks aasta temast oli teinud. Oh Jumal, kuidas ta oli muutunud! Minu Tommy oma noorusliku rõõmsusega, lustiliku wiisiga, ilusa, kentsaka attfendiga ja naerwa, pruunifst wurrust pooleldi kaetud suuga. Ja nüüd see inimene — wana — walju — wintske — toore näoga. Ja filmades ning suu ümber on tal ilme — ah, Maggie, Maggie!

„Ütle mulle, Nance“, — ta mõttis mul üladeft kinni ja tõstis mu löua ülles, nii et mulle sai näkku waadata — „mis sinuaga dieft on? Kuidas on lugu meie kabega? Mis ka kõik see aja oled teinud? Käägi! Mina pean seda teadma!“

Ma fikufin end ta käest lahti.

„Olen — Tom Dorgan — olen näinud kõiaq huremaid nais- ja meesnäitlejaid. Olen kuulanud printfesse ja kuningaid — olguqi ainult näitelamal. Olen iaga õhtu lugenud uut raamatut — suurt pilbiraamatut, kus pilbid liiaumad ja rääqimad — see on näitelama, Tom Dorgan. Balju selleft ei olnud ju tõli, aga kui inimene on kasutatud hoolifitfeta põetud laste wõrjupaigas, ft's ei tarmiffe talle keegi ütelda, mis õige, mis wale on. Sain nende inimestega kokku ja elofin nende keskel — nagu keegi, kes tunneb ja mõtleb nagu kofsedki inimesed. Tunnen wõid maailma, Tom Dorgan, maailma, miswaune ta tõesti on, rahwustatud meeste ja naistega — mitte wäikeft maailma, kus teed kõwerad, aga ka weel wäikeft maailma. Olen pilau heitunud ka sinna ilma, kus kõik waled ja iga pettus õffi naagu rõhawaäl muutub mislegiks, mis küll petab, aga selleqile kahju ei tee. See on kunsti ja kunstnikfude maailm, Tom Dorgan, ilus oma waleft maalitakse, kirjutatakse ja ette kantakse: kus inimestel küll ka taskust raha wälja wõetakse, aga kus iihlasi nende hina ostetakse ja kausele kantakse kõigifst muredest, wae- wast ja — alandufest.“

(Färgneb.)

Kindmõistatus

Nr. 20.

a	a	a	a	a	a	a
a	a	a	a	a	b	d
d	d	d	e	e	e	e
e	e	e	e	g	g	g
h	i	i	i	i	i	i
i	i	i	i	i	k	k
k	k	l	l	l	m	m
m	m	n	n	n	n	o
o	o	p	p	p	p	r
r	r	r	r	s	s	s
s	s	s	s	s	s	t
t	t	t	t	t	t	u
u	u	ä	ä	z	z	z

Wäikestes ruutudes seiswad tähed tulewad niimoodi ümber paigutada, et wälja annavad:

- 1 rida: ühe Itaalia kirjaniku nime.
- 2 " naisterahwa nimi.
- 3 " Linn Bosporuse wäina ääres.
- 4 " Üks käsitöölise.
- 5 " Üks aine, toidu juurde pruufimiseks.
- 6 " Riit lõuna Europast.
- 7 " Linn Inglismaal.
- 8 " Maritsa jõe haru (Bulgaarias).
- 9 " Üks hästi lõhnaw lill.
- 10 " Wald Läänemaal.
- 11 " Kiriku kõrgem wõim.
- 12 " Saewa keha, mis ilma ruumis liigub.
- 13 " Tunne, mis inimene hea sõbra järele tunneb.

Kui kõik sõnad õieti wälja on arwatud ja õieti ruutudesse mahutatud, siis tuleb ülewalt alla pahemalt poolt nurgast iga sõna esimene ja paremalt poolt alt üles iga sõna wiimane täht lugeda, mis annavad ühe mõistatuse, mis oma korda lahendada tuleb.

Lahendused tulewad saata lähemal ajal „Romaani“ talitusele (Tallinn, Niguliste t. 16). Digete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja 1) Üks aastakäik „Romaani“ 1924. 2) Kolmele järgmisele lahendajale igaühle üks anne Ed. Wilde kogutud teostest.

„Romaani“ talitus.

Kindmõistatuse lahendus

Nr. 17.

on järgmine rahwalaul:

Helgi, hella (linnikene),
Kuku, kuku (kõrkene)!

Kuna meie lugejate seas rahwalaulude tundjaid nähtawasti õige wähe on, saime kõigest üks diget lahendust, mõlemad Tallinnast: Richard Bibikow, Soo tän. 6, krt. 2, Elmar Nipmann, Jakobi tän. 10, krt. 1. Mõlemad said lubatud õiguse ajakirja „Romaani“ 1924. aastakäigu peale, kuna kolmas aastakäik osawõtjate puudusel seekord wälja jäi andmata ja juure arwatakse mõistatus nr. 20 lahendajate wõitude hulka. „Romaani“ talitus.

„Romaani“ talitusele — Tallinn, Niguliste tän. 16.

Kindmõistatuse nr. 20 lahendus on järgmine:

Lahendaja nimi ja täielik aadress:

Cand. rer. merc.

Hans Margens

=====
Kaubanduslikud õhtu-
kursused ja tunnid üksi-
:: kult ja gruppides ::

=====
Tallinn, S. Pärnu maan-
tee nr. 16, k. 1.

=====

Tellige veel täna kohalikust postkontorist ilma iga lisamaksuta

=== ajakiri „ROMAAN” ===

Kindmõistus

Nr. 23/24.

Suur roheline,
neija jalaga,
peal fuleb?

Lahendused tulevad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, Mõisriivake tänaw 16, krt B, III. kord (postitaht 199).

Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja kaks raamatut Ed. Wilde kogutud teostest.

„Romaani“ talitus.

Kindmõistatuse lahendus

Nr. 20.

Lahendus ilmub järgmises „Romaani“ numbris (Nr. 1).

„Romaani“ talitus.

Rutake „Romaani“ tellimisega

1924 aasta peale!

Tellimishinnad on järgmised:

1924 aasta peale	(24 Nr.)	M. 750.—
1/2 aastal	(12 Nr.)	M. 400.—
1/4 „	(6 Nr.)	M. 225.—
kuu peale	(2 Nr.)	M. 80.—
üksiknumber		M. 40.—

Riidekauba tarvitajaid rahuldab suure valikuga,
hea kaubaga ja õiglaste hindadega

Helsingi riidekauplus

TALLINNAS, W. Karja tänav 7/24. Kõnetraat 12-09.
Wastu Krediitpanga maja.

SUURES VALIKUS: Inglis-, Soome- ja kodumaa wabrikute
riided. Willased kleidi-, mantli- ja kostüümiriided. Pesu-, lina-
sed-, mööbli-, madratsi- ja põrandariided. Seina waiwad, kardina-
nad, woodi tekid, suured rääkid, laudlinad, wahariie jne. jne.
Ari laiendatud ruumide ja laiendatud senini puudunud kaupadega.

Salaja A. EINPAULI piimabri Tallinn, Siimesni tänav 19, kõnetraat 22-24.

Rajakirja

„Romaani“ talitus ja kirjastus-osaühisuse „Areeni“ kontor
asub nüüd Džüürlwahe tän. 16, uks B,
Laenupanga majas. Kõnetraat 12-53.